

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 (Inserati: do 30 petih vrst 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati
 petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.)
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopolne sprejema le podpisane in zadostne frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
 v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4—6 str. po D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 240—	Din 360—
6	120—	180—
3	60—	90—
1	20—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Trema pred ljudsko sodbo.

Spomladi lanskega leta je SLS sprejela iz rok slovenskega ljudstva relativno popolno zaupnico in polnomočje. Na podlagi te zaupnice je iskala sredstva in poti, da izbiže tekono nove legislativne periode čimveč koristi in interesov za slovenske kraje kot take. Kajti poslaniške zaupnice in polnomočja se nanašajo v prvi vrsti na lokalne kraje in na zaščito lokalnih interesov in potreb. Za enkrat je pri nas ta vidik še edino merodajen in s tem vidikom tudi sodimo početje in delovanje poslancev, da razvidimo, ali se na političnem in javnem terenu izkazali kot dobri krmariji, kot vestni politiki, kot uspešni parlamentarci. Skratka, ali so se ravnali po smernicah realne politike, to je politike, ki išče dejanske uspehe, ki zagovarja podrobno delo, ki gradi in dviga obče blagostanje in odpravlja kričeče nedostatke.

SLS je menila, da je najboljša pot, ki vodi do uspešne realne politike, pot avtonomističnega in federalističnega blokiranja. Zato je stopila z Radićem v zvezo ter soustanovila zloglasni federalistični blok. Posledica te zveze je bila dolžnost popolne abstinence in negativistične politike v Beogradu. Med vsemi pisanimi obvezami, ki jih vsebuje ta zveza in ki je podlegla pozneje z znanim Markovim protokolom, je še najbolj pomembna nepisana dolžnost, da se v Beogradu načelno pobijsa vse, kar more unitaristično državo kot tako usposobiti k notranjemu napredku in ji omogočiti konsolidacijo.

Parlamentarna akcija, ki je sledila federalističnemu blokiranju SLS, torej njeni zvezi s Stjepanom Radićem, je bila nujno negativistična in defetistična. Kdor zagovarja avtonomizem in federalizem, se vendar ne bo trudil v Beogradu in v parlamentu, da vrši svojo dolžnost po unitaristični ustavi, da zastopa svoje kraje in da poizkuša na temelju unitaristične enakopravnosti izbižati deloma s sodelovanjem v vladi, deloma v parlamentu čim največ koristi in interesov za zastopane kraje! Takozvana parlamentarna kritika SLS je bila prosta demagogija, s katero se je prikrivalo nesodelovanje pri konsolidaciji države in s katero je vršila svojo strankarsko agitacijo. Delo poslanca pa ne sme biti agitacija, marveč koristno in blagotvorno delovanje v prosepah zastopanih krajev!

Avtonomistična stranka že načelno ni smela sodelovati pri unitaristični

državi, pomagati notranji gospodarski in kulturni konsolidaciji, zastopati slovenske kraje v Beogradu in se potegovati za njene realne koristi! Avtonomistični poslanci se v Beogradu kot večinski zastopniki slovenskega ljudstva odrekli pozitiemu delu, ker so hoteli s to abstinenco dokazati slabost unitaristične države in njeno ravnodušnost napram pravicam slovenskim, v našem slučaju napram pravicam slovenskim. Nedostaki, ki so v sedanjih legislativnih perijodah doleteli Slovenijo, gredo torej na rovaš principijelne abstinence poslancev SLS.

V tem oziru je neverjetno drzna laž, s katero lepijo ti poslanci našo javnost, da so v Beogradu pravočasno opozarjali na poedine nedostatke ter hoteli vladom krajem dobro. Še danes se hvalijo s svojo parlamentarno kritiko, ki da je baje bila stvarna in lojalno zamišljena kritika naših dejanjskih nedostatkov. Na eni strani odklanjajo ti »ljudski« strankarji iz načelnega avtonomističnega stališča sodelovanje na izgradnji države s pomočjo veljavne vidovdanske in unitaristične ustave, po drugi strani pa pripovedujejo javnosti, da so vse poizkušali, da se odpravijo na podlagi te unitaristične ustave in s pomočjo rednega parlamentarnega dela v Beogradu obstoječi nedostatki gospodarskega, davčnega in socialno-karitativnega značaja! Tu vidimo, da ne obstoja med Radićevim abstinencijskim taktikom in klerikalno politiko prav nobena razlika. Radić je bil vsaj toliko pošten, da se je abstinskiiral in da ni sploh maral v narodno skupščino, dočim so klerikalci markirali parlamentarno delo tero tribuno izbrali za strankarsko in demagoško agitacijo. Saj je vsakomur jasno, da avtonomistični poslanec, da principijelni zagovornik avtonomizma brez začasnega kompromisa, ne more pomagati, kakor bi bila njegova dolžnost, unitaristični vladi, da konsolidira na nasprotni ustavi, na unitarističnem principu jugoslovensko državo!

Naši »ljudski« strankarji niso bili samo avtonomisti na papirju, to se pravi avtonomisti, ki postavijo svoj program, ki se pa pri tem zavedajo političnih slučajev ter potrebe taktičnega računanja s kompromisi in z odlaganjem načelnih programov, ne! Ti strankarji so bili principijelni avtonomisti, ki nikjer ne sodelujejo, ki nikjer ne pomagajo, ako se prej ne izpolni

njihov ustavni ideal. Radi tega so naravno tudi v parlamentu in pri vladnih kombinacijah že principijelno odklanjali vsako sodelovanje. Temu odklonu primerna je bila tudi njihova parlamentarna kritika, ki ni gradila, ki se ni ozirala na realne pobiljševalne načrte upravnega in gospodarskega ali socialno-karitativnega značaja, ker bi vsako tako sodelovanje pomenilo izpodkopavanje vere v edino odrešilno avtonomistično cerkev!

V tem odklonilnem stališču do sedanje ustave, do sedanje državne uprave, do pozitivnega dela v parlamentu najdemo pojasnilo za vse nedostatke, ki so zadeli Slovenijo v pretekli legislativni perijodi. Večinski zastopniki slovenskega ljudstva, ki so bili poklicani, da te nedostatke odpravijo, da koristijo ljudstvu in da pozitivno gradijo na temelju obstoječega ustavnega in upravnega stanja, so dpovedali vsako pozitivno delo. Posledice niso izostale: kjer ni zagovornikov, se ne morejo dobiti pravde. Med drugimi takimi pravdami nahajamo tudi žalostno poglavje slovenskih bolnic, ki se nam te dni odpira v svoji nesrečni obliki. V državi je paš treba sodelovati s tistimi, ki vladajo, ki lahko vladajo in s pomočjo sovladanja je treba izbižati za naše kraje čimveč koristi in interesov. Proti temu političnemu pravilu pa so se pregrešili poslanci SLS in s tem zakrivali neprecenljivo zlo, ki je zadelo Slovenijo v preteklem letu na vseh poljih javnega življenja, zlasti na polju naših socialno-karitativnih zavodov in bolnic.

Demagogija z bolnicami markira samo tremo pred ljudsko sodbo, ki bo zadela poslance SLS radi neuspele avtonomistične farbarije.

Borba za poslovno vladu.

Ljubi Davidoviću še ni bil poverjen mandat za poslovno vladu.
 — Razne kombinacije. — Stališče radikalne vlade. — Davidović z Nemci.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) V razpletu parlamentarne krize je bil večerajšnji dan zelo živahen in ves dan so se vrstile razne kombinacije o končni sestavi vlade. Prihod Živojina Balugdžića, burna seja radikalnega kluba in ideja o nevtralnici vladi so bili predmet živahnim diskusijam in kombinacijam. Končno so parlamentarni krogi doznali, da je želja Nj. Vel. kralja, da se sestavi nevtralna vlada. Ta kombinacija je bila razširjena takoj popoldne in so se imenovala razne ugledne osebnosti, ki naj bi prevzele nalogo za sestavo take vlade. Predsednik vlade Nikola Pašić sam je na večerajšnji seji radikalnega kluba izjavil, da je sedaj v kombinaciji nevtralna vlada, ki ima več privrženecv in šans, da se lahko sestavi. Pašić je radikalni klub pozval, da o tej kombinaciji razmislija in zavzame svoje stališče. V tem oziru niso bili storjeni večeraj v klubu nikakj definitivni sklepi.

Nekateri parlamentarni krogi so zelo forsirali sestavo nevtralne vlade. Imenovali so se že nekatere osebnosti, med drugimi Živojin Balugdžić in Ljuba Jovanović. Ugotovljeno je bilo končno, da ni za tako vladu nobena oseba designirana.

Na drugi strani se je zopet mnogo govorilo, da sestavi opozicijski blok sam povsem poslovno parlamentarno

vlado. Nj. Vel. kralj je vprašal Ljubo Davidovića, ki je bil popoldne v enourni avdijenci: »Ali je opozicijski blok sam toliko siguran, da na prvi seji narodne skupščine zmore, da zasigura prehod na dnevni red in verifikacijo Radićevih mandatov?« Ljuba Davidović je na to pojasnil kralju, da je opozicijski blok popolnoma siguran, ker računa na podporo Nemcev, džemileta, nevtralcev in še nekaterih ostalih članov nardne skupščine. Po avdijenci je bila po mestu razširjena govorica, da je Ljuba Davidović definitivno dobil mandat za sestavo poslovne vlade. To ni bilo res. Ljuba Davidović je sam izjavil novinarjem kratko: »Mandata nisem dobil.«

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Od druge strani poročajo, da je kralj vprašal Ljubo Davidovića, da li bi opozicijski blok podpiral nevtralno vladu Ljuba Jovanovića. Davidović je izjavil, da na žalost ta kombinacija ni mogoča, ker jo nekatere skupine odklanjajo. Kralj je končno izrazil Davidoviću željo, naj mu javi točen seznam vseh poslancev in razmerje glasov, s katerimi opozicijski blok računa, da izvede verifikacijo Radićevih mandatov v narodni skupščini. Ljuba Davidović odgovori danes na ta kraljev poziv.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Danes dopolne v političnih krogih podrtavajo dvojni način rešitve krize. 1. Z nevtralno vladu ali 2. s poslovno vladu opozicijskega bloka. »Politika«, ki je naklonjena bloku, in pa radikalno »Vreme« naglašata ti dve kombinaciji. »Vreme« pravi, da bi eventualna nevtralna vlada, ki bi bila sestavljena iz oseb izven parlamenta, z nalogo, da pomiri strasti in sondira teren za normalno parlamentarno rešitev krize, mogla doseči svoj cilj v parlamentu le, če bi se pomirila oba nasprotujoča si tabora. Nevtralna vlada je samo slabša oblika koncentracijske vlade, vsled tega se ta kombinacija dá težko uresničiti. »Politika« pa med drugim pravi, da se je kralj odločil poveriti bloku mandat za sestavo vlade samo pod pogojem, če ima blok potrebno večino v parlamentu, da izvede verifikacijo poslanskih mandatov Radićevih stranke. »Politika« tudi javlja iz dobro obveščanih krogov, da je poslanik Balugdžić v razgovoru s kraljem podal svoje miselnje o rešitvi krize, naglašajoč, da je edini izhod iz situacije dati mandat za sestavo vlade — opozicijskemu bloku.

Poslanik Balugdžić in politična situacija.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Poslanik Balugdžić je izjavil novinarjem, da mu je zunanji minister dr. Niščić ob priliki njegovega odhoda na novo mesto v Berlin izrazil željo, da naj po potrebi v dveh ali v štirih mesecih ustmeno poroča o razmerah v Nemčiji. V Nemčiji so se sedaj izvršile volitve, ki so v marsičem spremenile situacijo v tej državi. Poset Nj. Vel. kralja v Parizu je dal tudi potreben povod, da bo vlada točno obveščena o prilikah v Nemčiji. Zaradi tega je prispel v Beograd. Za govorice, ki so razširjene v naši javnosti o političnem pomenu njegovega prihoda v Beograd je g. Balugdžić zvedel šele v Subotici. Presemetle so ga. O tem mu ni bilo ničesar znanega. Posebnih izjav poslanik ne more dajati niti z ozirom na zunanjo niti z ozirom na notranjo politiko, ker je to v smislu odredbe zunanjega ministrstva zabranjeno in ne sme podajati političnih izjav noben poslanik brez predhodnega dovoljenja zunanjega ministra. Na vprašanje, če je njegov prihod v zvezi z rešitvijo krize, je g. Balugdžić odgovoril negativno, da o tem ne more biti nobenega govora. O več-

Aleksi Tolstoj.

Polet na Mars.

Roman.

Aelitina glav se je sklonila onemoglo na njegove rame. Njeno šepetanje je postalo nejasno in komaj slišno. Los je dvignil z obraza njene kodre: — Kaj ti je? — Tedaj se je ona burno oklenila njegovega vratu, kakor dete. Pojavile so se debele solze, ki so kapale po njenih suhih licih: — Ne znam ljubiti, je dejala, — nikoli nisem znala tega. Usmili se me, nikar me ne preziraj. Pripovedovala ti bom zanimive zgodbe. Povem ti o strašnih kometih, o bitki zračnih ladij, o pogibeli divne dežele onstran gora. Ne bo ti dolgčas ljubiti me. Nikoli mi ni nihče laskal. Ko si prišel ti prvič — sem pomislila: — Videla sem ga v detinstvu. To je moj dragi velikan. Vzbuđila se mi je želja, da bi me vzel v naročje in odnesel odtod. Tu je — mračno, brezupno! smrt, smrt! Sonce greje slabo. Na tečajih se led ne taja. Morja so se začela sušiti. Neskončne pustinje in drobci brona pokrivajo tuma... Zemlja, zemlja... mili velikan, odnesi me na zemljo. Videti hočem zelene gore, potoke vode, oblake, krčela zverj in velikane. Nočem umreti... Aelita je pretakala solze. Zdaj se je zdela kakor majhna deklica. Smešno in ljubko je bilo gledati, kako je ploskala z rokami, ko je govorila o velikanih.

Los je poljubil njene objokane oči. Utihihla je. Njena usteca so bila zatekla. Od spodaj navzgor je ogledovala zaljubljeno, kot velikana iz pravljice. Sina Neba.

Kar se je razlegel v polmrazu sobe tihi pisk in takoj se je zalesketala v motni svetlobi okrogla plošča na toaletni mizi. Pojavila se je Tuskubova glava, ki je pozorno zrla pred se.

— Ti si tu? je vprašal. Aelita je skočila kakor mačka na preprogo in hitela k aparatu.

— Tu sem, oče.

— Ali sta Sina Neba še živa?

— Ne, oče — dala sem jima strupa, mrtva sta.

Aelita je govorila hladno in rezko. Stala je s hrbotom proti Losu in zastirala aparat. Dvignila je roke in popravljala lase.

— Kaj bi še rad od mene, oče?

Tuskub je molčal. Aelitine rame so se začele dvigati, glavo je sklonila nazaj. Srditi Tuskubov glas je zarjovel:

— Ti lažeš! Sin Neba je v mestu. On je na čelu upora.

Aelita je omahnila. Očetova glava je izginila. XXVIII. POGAVLJE.

Starodavna pesem.

Aelita, lhoška in Los so leteli v štirikrilatem zaprtem čolnu proti pogorju Liziazira.

Neprestano je deloval aparat za sprejemanje elektromagnetnih valov — jambor z odrezki žice.

Aelita se je sklonila nad majhnim aparatom, poslušala je in napeto gledala.

Težko je bilo razumeti obupne telefonograme, kluce, krike in razburljiva poizvedovanja, ki so le-

tala in krožila v magnetnih poljih Marsa. Vendar pa je skoraj neprestano mrmral jekleni Tuskubov glas, ki je prodiral skozi ves ta kaos in ga je obvladal. Ob zrcalu so begale sence razburkanega sveta.

Večkrat je ujele Aelitino uho v tej kaši zvoikov čuden in zategljivo kričeč glas:

... Tovariši, ne poslušajte šepetave... Ni nam treba nobenih popustov... K orožju, tovariši, nastopil je odločilni trenotek... Vso oblast sov... sov... sov... »

Aelita se je obrnila k lhoški:

— Tvoj drug je hraber in drzen, on je pravi Sin Neba, ne boj se zanj.

lhoška je zateptala kakor koza z nogami in zmajala z rdečelaso glavo. Aelita se je posrečilo ugotoviti, da njihovega pobeza ni nihče opazil. Z ušes je snela slušalo. S prsti je obrisala potno steklo svetilnika.

— Pogled — je dejala Losu — za nami lete »lho«. — Čoln je plul na ogromni višini nad Marsom. Ob strani čolna sta leteli v žarki svetlobi na koprenastih krilih dve vijoči se in z rjavo dlako pokriti oguljeni živali. Njune okrogle glave s ploščatim, zobatim kljunom so bile obrnjene k oknom. Gile, ena je zapazila Losa, zalepela se je in trčila z gobcem v steklo. Los je umaknil glavo. Aelita se je zasmejala.

Preleteli so Azoro. Spodaj so ležale ostre skale Liziazira. Čoln se je začel spuščati, letel je nad jezerom Soam ter se izkrca na prostrani planoti, viseči nad breznom.

Los in mehanik sta potegnili čoln v sotesko,

na rame sta položila košare ter se začela za ženskama spuščati po preperelih stopnicah, ki so se komaj poznale v skalah — v gorsko kotlino.

Aelita je šla lahno in hitro naprej. Oprijemala se je za skalnate pomole ter se pozorno ozirala po Losu. Izpod njegovih ogromnih nog se je trkljalo kamenje, ki je odmevalo iz brezna.

— Tu se je spuščal magacit, nesel je palico s privezano prejo, — je dejala Aelita. — Takoj zagledaš kraj, kjer so goreli krogi svetih kresov.

Sredi brezna so zavile stopnice v skalovje, v ozek predor. Iz njegove teme je dišalo po vlažni plesnobi. Los se je nagibal, zaletaval se je s pleči in je s težavo hodil med gladkimi stenami. Tipaje je našel Aelitino ramo in takoj je začutil na ustnah njeno dihanje. Zasepetal je v ruščini: mila.

Predor se je končal v polosvetljeni soteski. Povsod se je svetlikalo bazaltno stebrovje. Iz globine so se dvigali lahni oblaki pare. Zuborela je voda in z nerazločnih obokov v ozadiju so padale enolike kaplje.

Aelita je šla spredaj. Njen črni plašč in ostru čepica je drsela nad jezerom ter se skrivala včas za oblačke pare. Spregovorila je iz teme: — Pazite, — in pojavila se je na ozkem, strmem oboku prastarega mostu. Los je začutil, kako mu pod nogami drči obok, toda oziral se je samo po lahkem plašču, ki se je vžijal v polmrazu.

Postal je svetlejši. Nad glavo so zablesteli kristali. Sotesko je zapirala stena iz nizkih in kamenitih stolpov. Za njimi so se videli ob žarkih večernega solnca blesteči obrisi skalnatih vrhov in gorskih kotlin Liziazira.

rafinirani konferenci z ministrskimi predstojniki je g. Balugdič izjavil, da je bila njegova dolžnost poslati ministrskega predstojnika g. Pašiča, ker za stopa zunanega ministra. Poslanik se je optimistično izrazil glede rešitve sedanje notranje-politične krize.

Naša pogajanja z Madžarsko.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Vse sekcije komisije za pogajanja med Madžarsko in našo kraljevino so večeraj nadaljevale svoje delo ter so zbirale material za glavne razprave komisije. Danes ob 11. dopoldne se sestane predsednik naše delegacije dr. Perić in predsednik madžarske delegacije Vođanec de Maglod, da razpravljata o vseh spornih vprašanjih. Predsednik madžarske delegacije bo na to odpotoval v Budimpešto, da dobi potrebna nadaljna navodila za pogajanja.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Druga pravna sekcija glavne madžarske jugoslovske komisije je večeraj pod predsedstvom univ. prof. dr. Arangelovića razpravljala o načrtu konvencije glede pravne pomoči in izročitve zločincev. Za podlago razpravi je vzeta načrt, ki ga je izdelala naša delegacija. Razmotrivali so se posamični členi konvencije, h katerim so stavili svoje pripombe madžarski delegacije. Ta konvencija bo izgotovljena v nekaj dneh. V prostorih podružnice »Hrvatske Štedionice« je I. finančna sekcija razpravljala o rešitvi vseh med obema državama vseh finančnih sporih in V. sekcija je razpravljala v notranjem ministertvu o potnih listih. Ta sekcija bo danes zaključila svoje delo, ker vlada glede konvencije o potnih listih med obema strankama popolno soglasje.

PRIHOD DR. BENEŠA V RIM.

— Rim, 15. maja. (Izv.) Večeraj ob 18.55 je prispel dr. Beneš v Rim. Na postaji ga je v imenu ministrskega predsednika Mussolinija pozdravil načelnik zunanega ministertva markiz Paolucci de Calboli, prisotni so bili pri sprejemu češkoslovaški poslanik dr. Kysal z vsem poslaniškim osebom, jugoslovenski poslanik dr. Antonijević in romunski poslanik Lahovary.

FINANČNI POLOŽAJ ITALIJE

— Rim, 15. maja. (Izv.) Večeraj se je pričelo zborovanje Udrženja italijanskih bank. Zbora se udeležujejo delegacije 150 bank. Na zborovanju je večeraj popoldne govoril finančni minister De Stefani o finančnem položaju Italije. Njegov govor je bil splošno pregleden in je navajal samo zgodovinska dejstva, ne da bi se finančni minister dotaknil važnejših finančnih problemov. Minister je navajal fakta, kako je sedanja vlada uredila državni proračun in dosegla ravnotežje v državnih finančnih. Značilno je, da je Mussolini demonstrativno vedno viharo ploskal, kadar so drugi zastopniki bank ploskali izjavljanjem ministra. To ploskanje tolmačijo politični krogi tako, da Mussolini soglasja s finančno politiko ministra De Stefanija, proti kateremu so zadnji čas naperile gotove struje fašistovske stranke zelo strastne in ostre napade. Udrženje italijanskih banknih zavodov je končno sprejelo resolucijo, ki izraža priznanje vladi in finančnemu ministru za doseg ravnotežja v državnem proračunu ter izraža upanje, da bodo bankni zavodi pripomogli k nadaljnjemu gospodarskemu razvoju države.

PISMO POINCAREJA MACDONALDU.

— Pariz, 16. maja. (Izv.) Poincaré je pisal Macdonaldu dolgo, pristrano in v pomirljivem duhu sestavljeno pismo, ugotavljajoč sedanje stanje francosko-angelskih posvetovanj ter obžaloval z ozirom na sedanjo politično situacijo v Franciji, da mu je nemogoče priti na sestane v Chequers. Poincaré konstatira, da je med zavezniški ustvarjen popoln sporazum na temelju strokovnjakega poročila. Ta sporazum naj bo za temelj ureditve reparacijskega vprašanja v interesu obnove Evrope.

— Pariz, 16. maja. (Izv.) Poincaré v svojem pismu Macdonaldu naglašja, da je lahko medzavezniški sporazum na podlagi strokovnjakega poročila soglasno sprejet. Pristavil pa je gotove klavzule, omenjajoč, da se mora reparacijski problem rešiti v smislu obnove Evrope.

RADIKALNA VLADA V FRANCIJI NA VIDIKU.

Dve struji med socialisti.

— Pariz, 16. maja. (Izv.) V socialistični stranki, ki tvori levičarski blok, je opaziti dve struji. Prva slabšeja pod vodstvom Boncourta, Varrene in Renaudela je za sodelovanje v vladi, druga močnejša pod vodstvom Leona Bluma je proti temu. Izredni strankni kongres je sklican za 1. junij. Na tem kongresu se končno reši vprašanje sodelovanja v vladi. Listi pišejo, da je socialistična stranka moralno pripravljena na podpirati radikalno vlado, kar se je zgodilo za časa Combesove vlade, ki je bila strogo protiklerikalnega značaja in vodila napram Vatikanu radikalno politiko.

— Pariz, 16. maja. (Izv.) Glasilo levičarskega bloka »Quotidien« razpravlja o vseh padca francoskega franka in o politiki francoske banke ter obdobju vlade nacionalnega bloka, posebno Poincaréja, da je v volilno-agitacijske svrhe povzročila padec franka in da se je fond, ki je bil namenjen za sanacijo frankovega tečaja, vporabil v volilno agitacijo.

MEDNARODNI KONGRES O IZSELJENISKEM VPRAŠANJU V RIMU.

— Rim, 16. maja. (Izv.) Večeraj ob 11. dopoldne je bil odprt mednarodni kongres, ki ima razpravljati o izseljevanju in priseljevanju. Kongresa se udeležujejo delegacije 59 držav. Svečani otvoritvi kongresa je prisostvoval tudi kralj. Po pozdravnem govoru rimskega komesaria in senatorja Cremonesija je ministrski predsednik Mussolini v svojem govoru izrazil zadoščenje, da se je na inicijativo Italije udeležilo toliko števil držav kongresa, ki ima urediti na pravični podlagi vprašanje priseljevanja in izseljevanja. Omenjal je, da je treba ustvariti med bogatimi državami in onimi državami, ki so revne na naravnih zakladih, primerno razmerje med priseljevanjem, oziroma izseljevanjem in da se ne bo smatralo priseljevanja delavcev, kakor kako navadno blago. Za Mussolinijem so govorili zastopniki Argentine in Belgije, predsednik Društva narodov in načelnik mednarodnega urada za delo. Kralj je zapustil ob 11.15 Kapitol, kjer se vrši kongres.

DR. SUNYATSEN NI UMRL.

— London, 15. maja. (Wolff) Po poročilu »Timesov« iz Hong-Konga označa tajnik dr. Sunyatsena poročilo o njegovi smrti za popolnoma neresnično.

Vesti iz Bolgarije.

Usoda zemljoradniške zveze. — Amnestija liberalnih ministrov. — Pogreb komunista Blagojeva.

— Sofija, 15. maja. (Izv.) Ze več dni krožijo v političnih krogih vesti, da nastopi vlada proti zemljoradniški zvezi z zakonom o zaščiti države. Ta korak bi bil posledica sodelovanja med zemljoradniki in komunisti pri zadnjih občinskih volitvah. V krogih demokratskega bloka je opaziti tendenco, da vlada proglasi zemljoradniško zvezo izven zakona, ker se je slednja pridružila komunističnemu pokretu, ki je nelegalen. Pri zadnjih občinskih volitvah so nastopili komunisti in zemljoradniki kot enotna kompaktna skupina. Poleg tega so oblasti ugotovile, da mnogi komunisti prestopajo v zemljoradniško zvezo, kjer imajo kot preizkušeni organizatorji prvo besedo. Na ta način postane zemljoradniška zveza kmalu komunistično gnezdo, ki bo nosilo samo drugo firmo. Ministrski svet je odredil, naj vrhovno kasacijsko sodišče ugotovi, da li spada zemljoradniška zveza po vsem tem pod zakon o zaščiti države. Mišljenje vrhovnega kasacijskega sodišča bo za zemljoradnike usodopolno. — Narodno sobranje bo razpravljalo v tekočem zasedanju o zakonu glede obsojenih ministrov, nakar bo glasovalo o amnestiji liberalnih ministrov, ki bi jih vlada rada osvobodila. Verjetno je, da bodo amnestirani vsi ministri, ki so zakrivali narodno katastrofo. — Pogreb pokojnega komunističnega voditelja Blagojeva je bil veličasten. Nad 10 tisoč sofijskih delavcev in meščanov iz nižjih slojev se je udeležilo pogreba. Velik del garnizije in vsa policija je zastražila ulice, po katerih se je premikal imponantni mrtvaški sprevod. Duhovščine ni bilo pri pogrebu, ker je pokojnik sovražil krščanske obrede. Truplo je bilo izpostavljeno v salonu čitalnice »Nadežda«. Za krsto so nosili 73 vencev, ki so jih poslane razne komunistične organizacije, med njimi tudi jugoslovenska, turška, grška, romunska in poljska. Po nagrobnih govorih so položili truplo k večnemu počitku, nakar so se množice mirno razšle.

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 15. maja. Uradno vremensko poročilo za 16. maja: Trajno toplo lepo vreme. Vmes mogoče nevihte.

Julijska Krajina.

— Povratek slovenskih tehnikov iz Trsta. Iz Trsta nam poročajo 16. t. m.: Snoch je bil v restavraciji »Evropa« poslovnimi večer slovenskih tehnikov, ki so napravili ekskurzijo v Trst pod vodstvom univ. prof. dr. Samca, dr. Rebka in ing. Humila. Večera se je udeležilo osebje tukajšnjega jugoslovskega konzulata s konzulom Stepanovićem in podkonzuloma Smiljanovićem in Gavrilovićem na čelu, dalje posl. dr. Wilfan, dr. Slavik, mnogo jugoslovenov, v velikem številu člani ferijalnega akademskega društva »Balkan«, jugoslovenski akademiki »Revolte« in večje število narodnega ženstva. Prof. dr. Rebek se je v toplih besedah zahvalil jugoslovenskemu konzulatu za izredno naklonjenost, ker je konzulat povsod skrbel za tehnike in jim šel na roko. Svoj govor je zaključil, da mu je v veliko čast in ponos biti jugosloven, ko vidi, da dobi tako zaslonbo v inozemstvu od strani naših oblasti. Zahvalil se je dalje ferijalnemu akademskemu društvu »Balkan«, ki je poštenovalno skrbel za tehnike ter jim preskrbel brezplačna stanovanja. Predsednik »Balkana« akademik Vitez se je poslovlil od ljubljanskih tovarišev, izražajoč nado, da se skoraj sestanejo v Ljubljani. V imenu tehnikov se je zahvalil za izkazano gostoljubje predsednik kluba kemikov Lev Knez ter je povabil tržaške tovariše, da pridejo v Ljubljano. Današnja »Edinost« očitno po vladinih inspi-

racijah pripominja, da je neki ljubljanski list očital nekorektno postopanje od strani italijanskih oblasti in da je treba to očitje v toliko popraviti, da je bila ekskurzija slovenskih tehnikov v Trst čisto zasebna, brez vsakega oficijelnega značaja in da je prireditelji niso oficijelno naznanili. Od naše strani (»Slovenski Narod«) moramo naglašati, da so vsa industrijska podjetja naše tehnike povsod prijazno in gostoljubno sprejela in so jim povsod razkazovala zanimivosti moderne tehnike. Danes s prvim jutranjim vlakom so slovenski tehniki odpotovali v Ljubljano.

— Italijanski obmejni politiki nevarno zelenje. V Komnu je dal nadučitelj Josip Štrekelj ob neki državnih slavnosti na šoli izobesiti državno zastavo. Na konec droga je nekdo privezal šop lipovega zelenja. Šolski in politični oblasti se je zdel ta šopek tako nevaren, da bo moral vsled njega oditi iz Komna nadučitelj Štrekelj! Te dni je dobil dekret, da je premeščen v malo vas Štomaj in da mora sredi maja nastopiti tam svojo službo. Štrekelj učitelj je že 37 let in je znan izvrsten učitelj, ki je bil 21 let član okrajnega šolskega sveta. On ima velike zasluge za Komno in okolico na šolskem in gospodarskem polju. Na njegovo mesto je imenovan slovenski fašist Gojko Ščuka, ki se pa menda sedaj piše po italijansko »Sciuca«. To so razmere, ki kriče do neba! — Italijanski kapucin na Cresu. Na otoku Cresu je maševal in propovedoval nekaj časa neki italijanski kapucin. Njegova propoved je bila seveda italijanska in jugoslovenskim vernikom, ki so ga poslušali v cerkvi, je rekla, da bo govoril italijansko, ker je to državni jezik, ki se ga morajo vsi naučiti, srbohrvatski jezik pa spada v preteklost. Drugo nedeljo je bilo v cerkvi samo nekoliko starih ljudi in par Italijanov. Jugoslovenski verniki so ostali doma. Čestiti italijanski oče kapucin se je razjezil in grmel se s pridvize, da imajo ljudje smisel samo za veselice, cerkev jim pa ni mar. Po maši so ga godci napadli in

mu dali par zaurin. Boječ italijanski oče kapucin se je začel zgovarjati, da miti zdaleka ni misli na italijanske godce, ampak da se je jezil samo na jugoslovske vernike. Konec vsega tega je, da je moral italijanski pater oditi s Cresu. Vidi pa se po Istri in otokih, s kako sfo izganjajo jugoslovensčino iz cerkve!

— V gorški bolnici se bori s smrtjo kot žrtev volilne svobode Anton Štrancar iz Zupuz, ki je bil v nedeljo pred volitvami v Ajdovščini, kakor znano, ranjen in se nahaja od takrat dalje v gorški bolnici, kjer tiho in udano pričakuje smrti. To je velik škandal za italijanske fašiste, ki so povzročili dogodke v Ajdovščini in pade nanje odgovornost za Štrancarjevo smrt. Škandal še večji in še večja odgovornost za one slovenske janičarje, ki so pripeljali fašiste v Ajdovščino!

— Fašizem v Istri hočejo preorganizirati in v to svrhu se bo vršil v kratkem v Piranu izredni deželni kongres. Istra je sedaj italijanska, ali z italijanstvom je prišla v dežlo beda in brezposelnost, kupčija je zastala, gospodarstvo propada, pomorstvo ne daje zaslužka, Pula je uničena itd. Rimska vlada je že opetovano obljubila pomoč, katere pa še vedno od nikoder ni, od samega italijanstva pa Istra ne more prospetati. Odgovornost za razmerje pada na fašistovsko stranko in ker ta vedno bolj čuti vso veliko težo sedanega nezmožnega stanja v deželi, sklicuje izredno zborovanje, na katerem si izvoli novo vodstvo, ki bi moglo uspešneje delovati v korist Istre. Nekateri celo menijo, da bi bilo najbolje, da se stranka razpusti, ker ni pričakovati nikakega zboljšanja v doglednem času!

— Italijansko planinsko društvo bo imelo svoj redni občni zbor letos v Pazinu, kjer hočejo proslaviti spomin na Hektorja Mičiča, junaka iz Podgore, in Fabija Filzija, alpinca C. Battistijevega. Pred hriboma, kjer sta se rodila, bo slovesnost, pri kateri se junakoma poklonijo društvene zastave. Tako hodijo iz Trsta v Istro vzpodbujati v italijanstvu in tolažiti prebivalstvo, da bi mirno trpelo dalje sedanji mizerni položaj v deželi in se udajalo misli, da vendarle samo italijanstvo prinese Istrianom boljše čase. Kako kruto se varajo!

Politične vesti.

— Da se ne pozabl. V članku »O demokraciji« se sklicuje »Slovenec« na don Sturza, ki modruje o demokracizmu in prihaja do zaključka, da tudi katoliška cerkev ne more držati krizem rok, ko gre za preureditev socialnega življenja. Kar se tiče cerkve, pravi ta moderni pismouk, more ali absolutizem pospeševati ali pa ostati (?) na podlagi demokratske svobode. Očitno je, da je zanj mogoča samo poslednja alternativa. Kajti cerkev je po svoji zgodovini in duhu nasprotica tako absolutistični državi kakor levičarskemu laicizmu, ki pušča z vidika socialni pomen cerkve, je za prijateljica demokracije in avtonomizma, kakor je to sijajno pokazal zlasti srednji vek (podčrtali mi), dokler ni protestantstvo položilo sekire na korenine krščanstva. Tako je tudi danes edino mogoča pozicija za cerkev demokracija. »Slovenec« je porabil to priliko, da se zaleti v vlado nacionalnega bloka, češ da se demokracija dviga, korupcijonisti pa bodo kmalu stali ob razvalinah svojih reakcijskih zamislov. Vse lepo, in klerikalcem bi priznali, da jim je storil don Sturza s svojim modrovanjem veliko uslugo, če bi ne bilo srake v pavem perju in če bi naši klerikalci s svojim somišljenikom vred ne pokrivali nogo te s figovim peresom. Don Sturza pravi, da mora cerkev ostati na podlagi demokratske svobode in da je v srednjem veku sijajno dokazala, da je prijateljica demokracije. »Slovenec« ni zardel od sramote, ko je citiral to absurdno in infamno trditev. Španska inkvizicija, križarske vojne in dosledno podpiranje absolutističnih vladarjev raznih katoliških držav je res sijajen dokaz, da obrača cerkev plašč po vetru in je prijateljica demokracizma samo na jeziku odnosno takrat, kadar demokracija že zmaguje na vsej otli. Avstrijski cesar vendar ni bil nosilec demokratske ideje, pa ga je katoliška cerkev navzlic temu blagoslovljala in z vsemi silami podpirala njegovo apostolsko veličanstvo. Španska inkvizicija, križarske vojne in druga nasilja, ki jih je izvajal katolicizem nad svojimi nasprotniki, menda tudi niso bila čisto v duhu demokracizma. Ako pa cerkev danes smatra, da je zanj boljše koketirati z demokracijo, dočim je bila še nedavno brez izjeme z dušo in telesom na strani absolutizma in reakcije, je to sicer dokaz, da se grešnik pod pritiskom razmer spreobrača vsaj na jezik, ne pa, da je cerkev pomagala demokraciji do zmage. Demokratske ideje zmagujejo in zmagajo brez nje.

— Radič izročil kralju spomenico? Zagrebški in nekateri beogradski listi danes priobčjujejo poročila, da je Stjepan Radič poslal Nj. Vel. kralju posebno spomenico. Tako javljajo zagrebške »Novosti« z Dunaja, da se je po informacijah iz krogov našega poslaništva poslanik Živojin Balugdič na svojem potu iz Berlina v Beograd ustavil nekaj ur na Dunaju. Razširila se je nato vest, da se je Balugdič sestel s Stjepanom Radičem, ki mu je izročil spomenico na kralja o političnih smernicah svoje stranke. Drugi del dunajске vesti po zadržilu »Novosti« še ni potr-

jen. V Beogradu so samo opazili, da se je prihod Balugdičev nekoliko zakasnil, moral bi priti jutraj, pa je prispel šele zvečer.

— Odgovore kraljevega poseta v Franciji? Nekateri listi so priobčili, da je zunanje ministertvo sporočilo francoski vladi, da je kraljev poset odgođen na nedoločen čas zaradi notranje krize. Današnja »Politika« reproducira iz Berlina datirano brzojavko, ki pravi: Jugoslovska vlada je sporočila po pariškem poslaniku francoski vladi, da je kraljev poset, ki je bil določen za 25. maj, odgođen za nedoločen čas zaradi notranjepolitične krize. Vest na mero danjem mestu še ni potrjena. Slično vest priobčuje tudi pariški »Matin« iz Beograda.

— Socializem ne izključuje nacionalizma. Predsednik angleške delavske vlade Macdonald je govoril te dni na političnem shodu v Alberthallu. V svojem govoru je izjavil med drugim: Sem prepričan in vnet nacionalist ter spoštujem vse narodne svetinje. Nacionalizem pomeni spoštovanje samega sebe, kdor pa najbolj spoštuje samega sebe, zna spoštovati in ceniti tudi druge. Te besede naj si dobro zapomnijo naši brezdolgovinci, ki tako radi kriče o internacionalizmu in pozabljajo, da je samo nacionalna, močna in enotna Jugoslavija jamstvo za našo lepšo bodočnost.

— Reka — Dannonzia. Neki braziljski pisatelj Coelho Netto proslavlja v listu »Giornal do Brasil« Reko in D'Annunzia. Končno predlaga, da naj se v priznanje velikemu pesniku in vojaku prekrsti »Fiume« na ime »Dannonzia«. Ime »Fiume« naj izgine in »Dannonzia« naj se glasi svobodno ime za mesto, ki je bilo sužno in ki je sedaj pod Italijo določeno za sijajno bodočnost. Fašisti z veseljem pozdravljajo braziljski nasvet.

— Sel za Radiča. Po poročilu iz Zagreba je odpotoval Radičev zet dr. Vandekar v važni politični misiji na Dunaj. V imenu vodstva stranke poroča doktor Vandekar Radiču o sedanji politični situaciji ter obenem prinese navodila za nadaljni nastop HRSS v parlamentu in kako naj podpira opozicijski blok pri sestavi vlade.

— »Slovenec« kot muha. »Slovenec« ni po volji konstatacija, da je klerikalizem čisto posvetna stranka, ki nima z vero nobenega globljega stika. Zanj so izmišljenja klerikalnih voditeljev, ki spravljajo klerikalne programe s krščanskim etikom v zvezo, že tudi dokazana resnica! Po tej logiki bi marsikateri izmišljeni Napoleon s Studenca spadal recimo med »Slovenčev« družbo. Resnične in izmišljene zveze med klerikalnim programom in katoliško vero je pač treba normalno ločiti!

— Zidanje katedral — zgodovinska misija katoliške cerkve! Kdor tega ne verjame, naj pogleda v današnji »Slovenec«, kjer najde to misijo točno dokazano. Reči moramo, da smo doslej spoštovali v zgodovinski misiji katolicizma in katoliške vere nekaj drugega, namreč njeno notranje oznanjevanje in učenje. Sedaj se bo treba poboljšati.

Starogrška politika.

Sodobni Grki se iz razumljivih razlogov kaj radi sklicujejo na vpliv, ki ga ima na ves kulturni svet klasična kultura, in trdijo, da so potomci starih Grkov. V ta namen se drže starega narječja v literaturnem jeziku, dasi se je narodna govorica zelo oddaljila od starogrškega jezika. In zdaj, po plebiscitu za republiko, so povzeli iz starogršine izraz »Politija«, s katerim označujejo novo državno uredbo. Ta izraz sta zanesla v politično življenje starogrška filozofa Platon in Aristotel. Aristotel razlikuje v svoji »politiki« tri pravilne državne forme: carstvo, aristokracijo in politijo, in tri nepravilne (spache): demokracijo, oligarhijo in tiranijo. Razlaga politije obsega večji del Aristotelove razprave o državni formi in sicer IV. V. in VI. knjigo. Ker je politija nekako med oligarhijo in demokracijo, služi kot merilo za oceno teh dveh državnih oblik. Obe sta tem boljše, čim bolj se približujeta politiji. V politiji so pomešani oligarhistični in demokratski principi, t. j. interesi bednih in bogatih so izenačeni. Po Aristotelu tudi politija ne predstavlja idealne državne oblike, toda v praktičnem oziru jo lahko smatramo za najboljši način, kako je treba razmeroma dobro rešiti problem državne uredbe. V zvezi s tem smatra Aristotel srednje sloje za najvažnejši etični in politični faktor.

Slično, srednjo uredbo (politijo) je dal Atenam Solon l. 594 pr. Kr. Toda ta uredba se ni mogla obdržati. Luta borba med posamnimi strankami je tudi v Atenah pripomogla, da je slednjič zmagala tiranija. Po izgonu tiranov je Klisten premagal zadnje ostanke stare aristokracije in ustanovil v Atenah demokracijo (l. 510 pr. Kr.). Pozneje sta Efiat in Perikl dovršila njegovo delo. Atene so bile docela demokratizirane. V času Perikla je atenska demokracija preživela klasično dobo svojega obstoja. To je doba največjega napredka in razvoja atenske materialne in duhovne kulture. Temne strani atenske absolutne demokracije še niso ugotovljene, ker je nadarjeni govornik in državnik Perikl celih 15 let krepko držal vajeti državne uprave. Čisto pravilno pravi zgodovinar Tukidid, da so imele Atene v Periklovem času po imenu demokracijo, faktično pa je vladala samo ena osebnost. Po Periklovi smrti se je začelo živahno gibanje radikalne demokracije, o kateri pravi Aristotel, da jo vlada masa, ne pa zakoni. Novi demagogi, kakor Kleon in Hiterbol, so začeli hujskati mase in vplivati na nizkotne instinkte, da bi se polastili oblasti. Vse svoje politično udejstvovanje so usmerili k pridobivanju materialnih sredstev, s katerimi so skušali ustreči masam ter si pridobiti njihovo naklonjenost.

Štrajna peloponeška vojna je še bolj demoralizirala družbo in poostila partizansko borbo. Razlika med bogatimi in bednimi se je še bolj povečala. Demos je brezobzirno zlorabljal svojo moč, da zatira manjšino in nasiti svoje stanovske skomine. Preganjanje bogatih, konfiskacije njihovega premoženja, nezmožna davčna bremena in druge represalije napram višjim slojem so bila na dnevnem redu zlasti takrat, kadar je državna blagajna potrebovala denarja. Ljudstvo, ki ni zaupalo svojim uradnikom, je samo sklepalo o vseh važnejših problemih ne glede na to, da je pogosto kršilo obstoječe zakone. Zato zgodovina po pravici primerja tedaj vladajoči demos s tiranijo. Zakaj mase so skrbale za svoje ožje interese, preganjale najboljše državljane in izdajale naredbi, ki so bile do pičice podobne nasilni tiraniji. Prebrisani demagogi so klečevali pred ljudstvom, kakor pred tiranom. Hujskali so mase, naj počenja rozne grdobije, obenem so pa bobnali v svet, da ščitijo njihove interese. V resnici so seveda skrbeli samo za lastno kožo. Čim bolj pa se je širila moč in nasilje nahujskanih mas, tem bolj so se inteligentni sloji umikali iz javnega življenja in niso hoteli sodelovati pri državni upravi. Ta radikalna demokracija je zaslužila ostro kritiko poznejših filozofov, Sokrat, ki je bil njen največji nasprotnik, je pogosto izjavil: vlastitini in volilne osebe v bistvu niso oni, ki imajo v rokah žezlo, niti oni, ki so dobili svojo moč, ker jih je ljudstvo izvolilo, nego dotični, ki znajo vladati. Za Sokrata je pomenila državna uprava znanost, zelo komplicirana in težko nalogo. Zato se je čudil, da so v Atenah odločevali o višjih državnih službah z žrebičom, in da ni nihče pomislil, da lahko pride na krmilo muzikant, zidar, tesar ali cestni pometać. Torej za vsako drugo službo je moral imeti dotični gotovo predizobrazbo, samo za državo je zadoščal žrebič.

V absolutizmu demokracije mora iskati glavni vzrok, da je grška država propadla. Neomejeno vladanje ljudskih mas, nasilje in kršitve temeljnih zakonov so izpodkopale državne temelje. Tudi okolnost, da Atenci niso hoteli priznati državljanških pravic svojim zaveznikom, da bi na ta način razširili svojo državo, je imela usodne posledice. Stari Grki niso mogli iz okvira

— Smrtina obojbe v Varadzinu. Pred sodiščem v Varadzinu se je vrtila, te dni razprava proti Ivanu Bilcu radi umora kraljevnice Koroce v leopoldovski kazni. Bilci je bil že radi umora nekoga Bolgara v Vinkovcih obojen na smrt. Ubil je takrat Bolgara in njegovo ženo ter odnesel 80.000 kron. Kasneje pa je bil pomolčen na doživljenjsko ječo, katero je imel preneseni v kazniški Lepoglava. V kazniški se je seznanil s Koročo, ki ga je nagovorila, da ubije kraljevnico. Bilci je odšel v Varadzin, kjer je bil zabičen s nožem v srce. Radi umora in radi poskušene umora dr. Eisenbauerja je bil Bilci obojen na smrt.

OBSODBA KAPETANA CARLIERA. — 20 LET TEŽKE JEČE.

Včeraj v četrtek popoldne je bila pred grobovničnim sodiščem v Beogradu razglasena obsodba proti kapetanu Carlieru, obdolženemu umora švicarskega trgovca Isellija. Naval v sodno dvorano je bil velikanski. Ob 17. je razglasil predsednik sodišča Prokić sodo, ki se glasi: Carlier se obsodba na 20 let težke ječe, v povračilo stroškov sodne obravnave in plačati mora tudi vse stroške prevoza zemeljskih ostankov pokojnega Isellija v Curih. Kapetan Carlier je bil pri prečitani obsodbe skrajno razburjen in je pri raztolmačenju izjavil: »Oui, je comprend parfaitement!« (Da razumem popolnoma!) Kapetanov zagovornik dr. Topalović je vložil priliz na apelacijsko sodišče.

— V TROPICNI PARK spremeni restavracijski vrt v »Zvezdico« otvoren v soboto 16. t. m. ob 17. popoldne. Zvečer koncert nove go. b. e. — V nedeljo 17. t. m. zajtrkovni koncert na vrtu, kakor tudi vse nadaljne nedelje in praznike.

IZ CELJA.

— Nosilec kandidatne liste narodne gospodarske stranke za občinske volitve v celjski okolici je g. Vinko Kuvovec, stavbenik in posestnik na Lavi. Vsega skupaj je vložil pet kandidatnih list. Nosilec klerikalne liste je Ivan Glinšek z Lave. — Nemška stranka nastopa pri volitvah pod krinko »nepolitične gospodarske stranke«. Nepopolnoma je predznanost okoliške nemškutarje, da si upa zopet samostojno nastopiti v naši okoliški občini. Te, za »nepolitično« gospodarsko stranko se skrivajoče okoliške nemškutarje, Nemce v okolici razum par sploh ni, si svoječasno še ogledamo in globokeje posežejo v njih sršenovo gnezdo.

— Za drugo porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču je imenovan za predsednika porotnega sodišča dvornosodni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v Celju dr. Jos. Kotnik, za namestnika pa višja dež. sodna svetnika dr. Fritarh Bračič in dr. Ivan Premškar ter deželni sodni svetnik Valentin Levčič.

IZ MARIBORA.

m Gostovanje »Slovenskega kvarteta« iz Ljubljane. Z zanimanjem pričakovani koncert »Slovenskega kvarteta« iz Ljubljane je uspel sijajno. Občinstvo je popolnoma napolnilo kazniški dvorano in navzoč je bil poleg župana Grčarja tudi minister n. r. dr. Kuvovec. Kvartet je žel obilo priznanja in pevec so morali več točk ponoviti. Navdušenih ovacij kar ni bilo konca in občinstvo je umetnike živahno aklamiralo. Koncert je bil eden najboljši uspehi v Mariboru in splošno se je čula želja, da bi se umetniki kmalu zopet vrnil v Maribor.

— M. Trdka Ivan Andrašič (pri Zlati kosi) je slavila 25 letnico svojega obstoja. — M. Gepljenje proti kozam. Obligatno cepjenje proti kozam za vse mariborske meščane, ki še niso bili cepljeni in ki so stari nad 6 mesecev se vrši od 19. do 24. maja, vsak dan od 9. do 13. popoldne na mestnem fizikatu.

— M. Prebrisana sleparja. Neki Rus je prignal na sejem v Mariboru 12. aprila telico, katero je prodal trgovcu. Duhu in Praterju za ca 5000 Din. Prebrisana sleparja sta Rusu izplačala 50 Din za aro in mu izjavila da naj pride po ostali denar 17. aprila. V plačilo sta mu pustila zastavni listek. Rus si je listek natančneje ogledal in je kmalu spoznal, da je osleparjen. Prijavil je zadevo policiji, ki je Praterja prišla in ga izročila sodišču. Telico je prodal za 12.000 K nekemu mesarju. Druga poštenjaka se zasledujejo.

IZ PTUJA.

— p. Vojaške vežbe. Kr. komanda mesta Ptuj razglasi: S 15. majem t. l. se prične na Dravi v Ptuj velike vojaške vežbe »spontonskega bataljona« in sicer na prostem od 300 metrov navzgor od lesenega mostu in 300 metrov navzdol od železnicega mostu. Z ozirom na to se opozarja vsi splavarji in druge interese osebe, da je vožnja po Dravi v označenem prostoru zabranjena in sicer vsak delavnik od 6. predpola in od 14. do 17. ure popoldne do konca oktobra tega leta. Vojaška straža je postavljena 1 km višje od označenega prostora na desnem bregu ter ima rdečo-belo signalno znamenje. Splavarji in druge osebe, katere se bavijo s plovlitvijo, morajo takoj pristati, čim slišijo signalno znamenje in sicer najmanj 300 metrov višje od znamenja. Ker se lahko dogodijo velike nesreče, se vse zainteresirane osebe opozarja, da nosi v nasprotne smeri vsaj en odgovor na slučaj nesreče ali škode do dolni splavar ali osebe, ki se bavijo s plovlitvijo, odnosno one pravne osebe, na čigar račun se plovi. Ob nedeljah in praznikih se ne vrši vojaške vežbe in je radi tega plovlitev s splavi in raznimi čolni na označenem prostoru strogo prepovedano.

Majske noči.

Od smarke na Valvazorjevem trgu jo je mahnila gospa kronika po Solenbargovi ulici mimo pošte in po glavnem drevovodu v tivoljski park. Med potjo je opazila, da je ljublj. občinstvo razdeljeno točno po pravilniku na kategorije in skupine. Ta pravilnik seve ni misli na položajne plače, osnovne prejemke, dražinske doklade in družinske dobave, temveč je samo odredil, da morajo oni iz višjih kategorij in najvišjih skupin takoj, ko se zmrza in zapoje črni kos, v kavarni in gostilni, oni iz srednjih in kinematografe in gledališča, oni iz nižjih in najnižjih pa v tivoljski park in tja dalje med zelene grmiče in rjave hrošče. Tako je prav in v redu in ne nasprotuje javni morali, kajti ni nikdar v nobenih sanjskih bukvah rečeno, da bi se morali ljudje deliti samo po potrdilih, izpričevanih, kolajnah in zaslugah na društva, klube, krožke, organizacije, stranke in recimo še odbore in podseke, temveč je lahko razdelitev tudi lokalna, teritorialna, starostna in kavzalna, kvečjemu še pavšalna, da ne bo zamere ne s te ne z one strani. In tako grede vsak večer v tem lepem mesecu maju kategorije in skupine ljubljanskega občinstva strogo po pravilniku vsaka svojo pot in vsaka na svoje odrejeno mesto. Prva v kavarni in gostilni, druga v gledališču in kinematografe, tretja v tivoljski park in njegovo okolico, pododseki in akcije čete pa ostanejo v mestu, da ne izgubijo glavni štab inicijativne in operativne usposobljenosti. Ljubljana ni zaspala, to ni res; zaspala je samo kronika, ki gleda, pa ne vidi, osluša, pa ne sliši in preze vedno to, kar je za tretjo prestolico ujednjene domovine takorekno značilno in bistveno.

Gospa kronika je šla torej kot strogo nevtralna oseba v tivoljski park. Jaj me in Bog nas varuj, če bi se bleda luna hipoma spremenila v zlato solnce! Ne samo rjav hrošč, sove, netopirji in druge živalske kategorije s nočnimi osnovnimi plačami bi bile strašno presenečene in katastrofalno prizadete, marveč bi se godilo čudo božje tudi nad človeškim redom. Morda bi se stresla zemlja, morda bi popokale skale in bi s odprli grobovi, morda pa tudi ne. Gotovo pa bi ushnile vse lilje, vijolice bi povsele nedolžne glavice, smarjane bi zardele, kakor kuhan rak. Pa je mati narava druga in b-ja potrpežljivost velika in tako sveti luna samo tja, kamor ni treba, veter pa pljha tako, da se ne dotakne nobenega živega grmička. Kronika je hodila in napajala očesne mišice, da vidi kaj se godi v najbližji okolici spečege mesta v majske noči. Otroško igrišče. Prazno je, neobgledna deca spij doma. Luna sveti na vso moč tja, kjer nikogar ni. Nekaj korakov dalje je postavila kdove katera skrbna mestna občina — Bog ji odpusti grehe! — klopi. Stročja je preživela svojo dobrotnico. Zdi se, da stoji oguljena in razrezana. Koliko src je zapustilo tu svoje vroče želje in nade! Zaseden! Gospa kronika je sramežljivo zatislila oči in ušesa, šla je mimo, ne da bi komentirala to golo delstvo. Ne gre, da bi človek posegel v idealno področje srčnih zadev, kjer vlada popolna svoboda in neomejena enakopravnost. Tudi kronika ne sme prekoračiti meje dobrohotne molččnosti, ki je v takih slučajih še posebno potrebna. Ta klopiča ima izredno posrečeno zemljepisno lego. Menda se je kdove kateri mestni obč. svet še tedaj zavedal važnosti tega svojstva, pa jo je postavil tja, kamor vodijo vsa pota in stezice. Da ni to Rim, je seveda jasno, da pa je ta klopiča obenem najvažnejša trigonometrična točka, tudi se ugovarjati.

Dalje se vijejo pota in steze na vse štiri vetrove. Kronika je usmerila svoje korake po najlepši zvezdi Veneri. In zdajci je bila tu druga klopiča, potem na dostojni razdalji tretja, četrta in peta, med njimi vitke smreke, borovci in zelene bujke, vmes grmiči in cvetoča resa. Povsod zaseden! Oh, ah, uh, hm, da ni drugi medmeti, ki niso v nobeni logični zvezi z življenjskimi težavami, pač pa opravljajo funkcijo srčnih samogovorov v majske noči. Tam daleč nekje pa domi iz mladih prs: Go-reči ogenj brez plamena!... In zopet ah in oh in še nekaj, kar je kronika iz previdnosti preslišala. Še dalje deveta in deseta klopiča — tudi zaseden, potem grmiček — zaseden, živ; sledniti so kroniki opesale moči, mlo se ji je storilo, da imajo ptici svoja gnezda in ličice svoje brloga, ona, sirota, pa nima kam bi položila utrujeno glavo. O, te preklicane majske noči! Ves svet je zaseden in obseden.

In je sklenila poslati v javnost »posla-no«, »na naslov« in »splošno« ime, da opozori mestne očete na te kričelne defekte in neznosne zasedene razmere. Kazalo bi namreč postaviti za število stoletih klopi v tivoljskem gozdu vsaj še eno ali dve ničli, da bi ne bilo tudi ondot stanovanjske bede in drugih socialnih nesreč. Ni v neteresne javne morale in tudi ne v čast mestnim očetom, da se niže kategorije in skupine preveč dregajo ali da hodijo druga drugi v zelink. Kolika neprijetnost in koliko razočaranje, če ena skupina nima kje ohati in ahati, ker ji je druga kategorija zasedla kotiček. Torej stvar je nujna in vprašanje čaka na prvi seji občinskega sveta stvarnega odgovora. Kazalo bi parcelirati tivoljski okraj in markirati glavna pota in stranske stezice. Tudi klopiče bi kazalo numerirati in prodajati številke na javni tomboli. Red mora biti povsod in kdor prej pride in več plaša, lahko tudi prej meje. Mestnim očetom se nudi izredna priložnost. Liki Mojzes bi jim kazalo udariti s svojo videnostjo po tej občutljivi točki majske noči in kar curkoma bi tekli v mestno blazajno prostovoljni prispevki za reveže. Koliko dobera bi jim stori in koliko kategorij bi osrečilo, če bi ima preskrbeni obnovo v tivoljskem okraju — namreč kategorijam in skupinam, ki zdaj neznosno trpe pod težko anarhijo in splošno kaoso. Revežem bi pa tudi ustrež, ker bi jim ne bilo treba več loviti hroščev ter jih prodajati po dve krom liter, kakor da ta roba ni več vredna! Strani bode

skopuhe, ki tako nisko takirajo pošteno delo! Če bi pa merodajni brogi in uvidneve oblaš dovolile mestnim revežem, da lahko love tudi ponoči kebre, in bi opremili to dovoljenje s posebno pripombo, da spada v vrsto majske hrošče vse, kar leže in gre po grmovju po štirih ali po dveh — seve pri mesečini — potem bi se ta roba sila podražila.

Vse to je opazila in ugotovila kronika, ki meni, da ni mogoče kar tebi nič meni nič izpodbijati tako tehtnih argumentov. Komaj pa je umerila korake proti domu, ev, zdajci se je pojavila pred njo temna postava in — hola, nhuuu, fuuu in fuuuu, Zapiskalo je, kakor stara lokomotiva. Kronika se je že bala, da jo zdajpažda napadejo in oropajo, pa se je temna postava vlnodno opravičila, da zadeva ni tako grozna, kajti da samo signalizira. V gozdu, da je posebna organizacija majske piskačev, ki dražijo sove in preganajo dvonožne kebre. On da je načelnik, ki skrbi da so vse postojanke zasedene in da člani točno vrše svoje funkcije. In res se je oglašilo iz teme cel turat piščočih glasov. Take dobrohotne ustanove bi kazalo podpirati, in če mestni očete tega ne store — žalostna jim majka. Sploh pa in še enkrat povedano: več smisla za javni blagor in več zanimanja za majske noči.

Naši izdelki:
dvojnosladna
ržena Žika
v rdečih zavitkih,
dvojnosladna
ječmenova Žika
v modrih zavitkih,
slasna
ječmenova Žika
v zelenih zavitkih
so najboljši. 3191
Zahtevajte le Žiko!

Umor v Pirničah.

Umorjenka Marija Zevnik. Umora je osumljen posestnik J. Kristan iz Zg. Pirniča.

Ze v četrtniški številki »Slov. Naroda« smo poročali o zagonetnem umoru, izvršenem na senožeti v Pirničah pri Vidcih pod Šmarno goro, kjer so našli umorjeno neko mlado žensko. Na kraj sločina je včeraj prišla sodna komisija iz Kamnika, obstoječa iz okrajnega sodnika Tachnika in sodnikov dr. Derejanja in dr. Polca.

Identiteta umorjenke.

Kmalu se je ugotovilo, da je umorjenka, ki je bila ustreljena dvakrat v glavo, 29 letna Marija Zevnik, rojena Kurent, hčerka posestnika Frana Kurenta iz Zg. Pirniča, sedaj ločena žena Matevža Zevnika iz Mavčič. Pokojna Marija je imela za seboj še jako burno življenje. Poročila se je že s 19 letom s posestnikom Janezom Balohom Njun zakon, ki je bil prav sren je trajal samo en teden, ker se je baš takrat — bilo je leta 1914 — pričela svetovna vojna in mož je moral v vojake. Mož je padel na fronti. Iz tega zakona se je rodilo dve dekletici: dekletce je sedaj v devetem letu.

Mlada vdova Balohova se je kmalu za tem poročila s posestnikom Matevžem Zevnikom. Kakor je bil prvi zakon srečen, tako je bil drugi nesrečen. Zevnik je pričel pijančevati, sanemarjal je posestvo in spravil denar. Prepričani v hiši so bili na dnevnem redu in Zevnik je postajal nasilen. Grozil je ženi in otrokom s samokresom. Pred dobrim mesecem, se je žena, navlečana takega življenja in trpljenja, ločila od moža in se s svojimi tremi otroci vred preselila k sorodnikom.

Marija Zevnikova se je že s 28 med svojim drugim zakonom seznanila s 33 letnim posestnikom Janezom Kristanom iz Zg. Pirniča. To znanje, ki se je po ločitvi Zevnikovi od moža, se poglabilo, je imelo za nesrečno ženo usodne posledice. Kristan je znal na glas kot človek, ki se bavi s sumljivimi kupčijami in je bil radi tihošpavstva obojena v Trstu na 11 mesecev ječe. Svetoval je Zevnikovi, da se preseli v Ameriko in ji rekel, da bo preskrbel vse potrebne listine za vožnjo, samo potrebuje denarja. Zevnikova mu je izročila 8.000 K denarja in kasneje še 10.000 K. Ko je imel Kristan denar v roki, ni hotel ničesar vedeti o potnih listih in o Ameriki. Ker ga je Zevnikova nadlegovala, ji je naročil, da naj pride v torek zvečer k njemu na pod, kjer spi. Poprva ji je še naročil: »Glej, da ti sam noben hudič ne pride s teboj. Pridem ti na nasproti!«. Te besede je Zevnikova pred svojim odhodom saspala neki svoji prijateljici in se poslovala od nje rekoč da gre v Ameriko, v resnici pa je šla naravnost v smrt.

Kristan je samoval strašno našt. Zvabili je Zevnikovo v gozd, je tam splošno storabil, ustrelil in oropal ter nato odšel mirno domov. Sodna komisija je v lego trupla umorjenke ugotovila, da je bila Zevnikova najprej storabljena, na kar ji je morlec na njenih prsih kleče pognal dva krogca v glavo. Zevnikova je bila takoj mrtva.

Morilec prijel.

Takoj, ko je bil sločin odkrit, so pričeli orožniki posredovati za morilecem in so na podlagi posredovanih Kristana na njegovem domu. Pri aršadeti se je osumljenec dal nekaj časa nevednega. Kasneje je postal nasilen in je smerjal orožnikom. Kristan je, da je nedolžen, dost-

ravno se pravzaprav ni vedel čemu je aretiran. Pri umorjenki se je našlo 14.000 Din, dočim je torbica s 1400 Din in uro izgnila. — Ker je obstajal sum, da je mož umorjenke Matevž Zevnik v zvezi z umorom, so orožniki aretirali še njega, vendar se zdi, da ni soudeležen pri umoru. Glasno je jo-

Razbojnik Čaruga pred sodiščem.

(Nadaljevanje.)
V naslednjem podajamo še nekatere zanimivosti o poteku razprave, ki je bila v sredo popoldne. Predsednik je pripomnil: »Sedaj prihajamo k 13. slučaju. Pri znate gotovo, da niste tu nikogar ubili!«

Čaruga je odgovoril: »Poslal sem samo pismo upravitelju pustare u Krivajci.« Po svojem selu je Čaruga 30. julija 1921. poslal upravitelju posestva u Krivajci, občina Nova Bukovica Stefanu Bognarju pismo, v katerem Čaruga zahteva, da mu Bognar izroči 5000 Din, drugače je obojen na smrt. Pismo pravi: »Logor, 30. VII. 1921. Spoštovan! gospod! Čaruga, vodja komitov, Vam nalaša, da mu izročite v petih minutah pet tisoč dinarjev. Ne izročite li te svote, se Vam pripeti, kar se je trgovcu Schlosebergerju. Zahtevam od Vas denar, ker ste me lovili z zandarmi in ker ste od moje bivše žene odnesli dva stola, ki sem jih kupil od Buška Mite v Bari. Reklji pa ste, da sem Vam stolice s silo vzel. Torej v petih minutah pet tisoč dinarjev. Če se temu uprete, bodejte primerno kaznovani. Spoštovanjem Jovan Čaruga.«

Čaruga je priznal ta slučaj, toda s pripombo, da je zopet nedolžen, ker ga je k temu nagovoril pok. Predragović.

XIV. slučaj. Po noči 16. avgusta 1921. je skupno z Vilom Predragovićem in tovariši napadel in udrl v Vočinu v hišo tamšnjega cestarja Josipa Ciglarja ter ga opleni za 2925 dinarjev gotovine. Na predsednikovo vprašanje, kaj da mu je znanega o tem slučaju, je Čaruga malomarno odvrnil: »Nimam niti pojma o tem razbojstvu.« Ko je predsednik njemu predložil izpoved Predragovičev, je jezno vzkliznil: »To je Predragović gotovo sam na svojo roko izvršil, pa je skušal mene nasamariti.«

XV. slučaj. Dne 26. avgusta 1921. je Čaruga zopet zahteval 5000 dinarjev od Bognarja u Krivajci. Ker ni dobil denarja, je s tovariši naskočil Krivajci. Ker pa so hlapi in drugi odbili Čarugin napad s streli, so se vsi lepo umaknili v šumo. Čaruga je toliko priznal, da je sodeloval pri napadu.

XVI. slučaj. Tolovaj Čaruga, Marko Banič in Nikola Mihajlovič so obtoženi, da so 5. septembra 1921. v šumi Sadika pri Crealiji napadli še s drugimi tovariši posestnika Imbre, Ilje Nenadovića, Vavla Millerja, Eavdra Klimeka in Danice Miller ter so s puškami in samokresi v rokah osemljeni in namazani oplenihi hiše. Pri tem so odnesli razno blago, perila in obleke, kakor tudi 8500 dinarjev.

Predsednik: »Kaj veste o tem slučaju?«

Čaruga: »Bil sem zraven. Sem pa v toliko nedolžen, ker so me v to drugi nagovorili. Moral sem zraven biti, ker bi mi drugače slaba predla. Marka Baniča sploh ne poznam. Šel sem tja, da bi rešil onim nesrečnim ljudem življenje.«

Predsednik: »Zakaj ste jih pa povezali?«

Čaruga: »Zato, da ne bi pobegnili iz vasi in zato, da jih drugi ne bi pobili.«

Predsednik: »Gledjte no, kako ste vi dober človek!« (Smeh v dvorani).

»Ali ste vzeli kaj denarja?«

Čaruga: »Nisem. Pregledal sem stvari v hiši in sem vzel samo eno knjigo, ki sem jo rabil za beležke.«

Predsednik: »Vi zopet vse zavijate. Priče drugače govorite.«

Čaruga: »Ne znam ničesar. Nisem ničesar vzel. Vse je vzel Vid.« (Ta je mrtev.)

Predsednik je ob 18. v sredo prekinil razpravo.

V ČETRTEK 4. DAN RAZPRAVE.

Pod običajnimi formalnostmi se je v četrtek 15. tm. ob 9. popoldne nadaljevala razprava proti razbojniku Čarugi in njegovim tovarišem. Čaruga je začel z novo taktiko ter se dela, kakor da ne bi poznal gotovih oseb ali, da so mu stvari nepoznane. Zraven je bil, toda v vseh stvareh je nedolžen. Stori je vse drugi Čaruga.

XVII. slučaj. Razbojništvo v Ostrošnici. Čaruga je obdolžen, da je v družbi starih tovaršev napadel in oropal posestnika in trgovca Stepana Blaščka v Ostrošnici. Čaruga kratko vni: »Tedaj sem bil v Srbiji. Tam je bila meni podobna oseba, ne pa jaz. Ta četrti je vodil napad.«

Predsednik je ga opozoril, kako soglaša njegova izpoved v preiskavi s izpovedjo priča Čaruga molči.

XVIII. slučaj. Čaruga je obdolžen, da je oropal gostilničarja Marka. Tu je Čaruga predsedniku izjavil, da ni bil on zraven, nego drugi. Izmislil si je imeni dveh novih razbojnikov. Pri napadu je bilo šest razbojnikov. Stal je na česti pri gostini in razbojniška družba se je po nad napadu razšla. Po tem napadu smo se sestali Zikl Marko in neki Pero ter smo ustanovili novo družbo, da ubijemo milinarja Feketa. Temu sem se sprva protivil. Vsed tega je prišlo med nami do pretepa. V tej borbi je bil ubit tovariš Ugljenac. Ubil ga je neki Marko.

Predsednik: »Zakaj ste si pomene našli ime Nikola Dregič?«

Čaruga: »Bil sem v Otočcu in tam sem takdo dobil ime, da sem prejel vojaške dokumente.«

XIX. slučaj. Glede razbojstva v Sidenčih je izjavil Čaruga predsedniku: Tja sem šel iz »plemenitih« hamenova. Družba je hotela skakati gostilničarja Fuchsa in njegovo ženo. Šel sem tja, da bi to preprečil. Dvakrat se mi je to posrečilo. Rečem Vam, gospodine predsedniče, šel sem tja iz »plemenitih« hamenov in nisem hotel sprojeti denarja, ki so ga tovariši odvzeli gostilničarju.

Kal, ko so ga orožniki odpeljali. Indicije govorijo proti Kristanu, nlasti ker je imel revolver, ki mu ga je Zevnikova pred tremi tedni v Medvodah izročila. Tudi med ljudstvom gre glas, da je pravi krivec edino Kristan. Umor je povzročil in Skaručni in tamošnji okolici splošno razburjenje.

Predsednik: »Zakaj ne?«

Čaruga: »Zakaj bi ga jemal?«
Predsednik: »K Fuchsu ste šli radi denarja?«

Čaruga: »Jaz ne, drugi!« (dopolodanska razprava je bila za tem končana.)

Predbivalstvo goji sedaj antipatije proti Čarugi.

Na popoldanski razpravi je bila opaziti znatna duševna sprememba v Čarugini notranjosti. Tudi snidenje z očetom je na razbojnika globoko vplivalo. Njegovi odgovori in taktika zagovora, čeprav še vedno zanihajo najvažnejša dokazna dejstva, jasno kažejo, da se Čaruga sedaj jasno in dobro zaveda teške situacije in grabi za vsako bliko, da bi si ohranil tako dragoceno življenje.

K spremembi je tudi mnogo prispeval odločen nastop senata in končno nanj ni ostalo brez vtisa okolnost, da je občinstvo začelo kazati napram razbojniku zelo veliko antipatijo. Občinstvo, ki je sprva občudovalo nastop Čaruge, je začelo fronto no spremljati vsak njegov odgovor. Prve dneve je Čaruga samo koketiral z ženskami, a sedaj je začel s trdovratno obrambo. Način odgovora kaže, da Čaruga začenja sodnike prositi milosti. Nekdanji neustrašni gorski ptič se razkrinkava kot navaden strahopetec, ki trepetja pred smrtjo.

Na popoldanski razpravi je Čaruga nastopil v elegantnejši obliki. Nastopil je v novi toaleti. Vojaške gamaše in vojaške široke hlače je zamenjal z dolgimi hlačami, vojaške čevlje z elegantnimi. Občinstva se je pri razpravi kar trilo. Vladača je prava poletna vročina v dvorani.

XX. slučaj. Razbojniški napad na tvrdo ko Neufloss in umor orožniškega podnadnika Tintorja.

Čaruga je o tem drznem ropu pripovedoval: »Najraje se je s svojimi tovariši dogovarjal, da bi opleni nekoga bogatega Amerikanca. Čaruga je dejal: »Pustimo Amerikanca v miru! Bil je pošten človek in si je moral svoj denar v Ameriki z delom prislužiti. Če je kaj zaslužil, to sedaj sam potrebuje!« Tako jih je odvnil od napada. Nato so začeli razmišljati o napadu na blaginjaka tvrdo ko Neufloss, nekoga Nemedijo, ki je za delavce v šumi vozil po drežini veliko denarja. Po daljšem obnavljanju so se bratsko pomnili in so proti večeru odšli v bližino proge v šumi Pustinja. Tu so spali celo noč.

Napad je bil izvršen dne 16. junija 1923. Zraven je bil tudi razbojnik Pavle Pripič, nazvan »Veliki«. Blaginjaka so napadli in odnesli plačo, namenjeno delavcem v znesku 40.000 dinarjev. Po drežini sta se vozila blaginjak Nemedija in orožnik Tintor. Nekdo je najprej ustrelil blaginjaka, a drugi je težko ranil orožnika, ki je pozneje v bolnici umrl.

Čaruga je o tem napadu pripovedoval: »Spali smo celo noč. Proti jutru sem se prebudil. Tovariši so bili že budni. Kmalu so začeli dvorati. Stal sem na tračnicah. Opazil sem, kako je orožnik prijel za puško, a jaz sem zavpil: »Stoj!« Takoj sta padla od naše strani dva strela, eden z desne, drugi z leve. Orožnik je padel v jarek in sem mu dejal: »Brate Srbije, ne boj se! Noben ni ne te streljal!«

Orožnik mi je odgovoril:

»Brate Srbije, ubil si brata Srbina!«

Čaruga je nadaljeval: »Sedaj šele sem opazil, da je orožnik ranjen. Blaginjak je pobegnil z drežine in ne vem, kaj se je z njim zgodilo. Na drežini je pustil zavoj v denarjem. Pri razdelitvi je vsak prejel 7000 dinarjev. Gotov odstotek je odšel v skupno blaginjo.«

Predsednik: »Kdo je ubil Tintorja?«

Čaruga: »Nikola Mijčić!«

Predsednik: »Ali ste bili dogovorjeni?«

Čaruga: »Ni bilo časa za dogovor!«

Predsednik: »Zakaj ste baš Vi stali na progi?«

Čaruga: »Slučajno sem se znašel tam!«

Predsednik: »Zakaj niste ubili Mijčića, ker je streljal na Tintorja?«

Čaruga: »Tepec...« dalje je besede pogoltnil...

Predsednik: »Kako to, da sedaj vse preobračate. V preiskavi ste drugače povedali!«

Čaruga je zmajal z rameni. Končno je dejal predsedniku:

»Gospodine predsedniče! Prostim za kratke odmor. Moram popiti prašek.«

Predsednik je odredil odmor in Čaruga je popil osvetojuči prašek. Čaruga pravi, da čuti glavobol. Prašek mu je dal branitelj.

Obravnavali so nato še neki slučaj razbojništva v Liki. Čaruga je celokupno obdolžen 29. slučajev ropu in umoru.

Razpored po slovanskem svetu.

— s. Češki rodoljub. Kakor se poroča »N. L.« iz Washingtona, je izročil ameriški Oeh, ki noče biti imenovan, a katerega češka javnost dobro pozna kakor svetovno znanca učenjaka in zvestega sina svojega naroda, v roke češkoslovanskega poslanika v Zedinjenih državah Chvalkovskega vrednostne papirje v znesku 20.000 dolarjev, t. j. več kakor šest milijonov kron. S tem lepim darilom se imajo pomnožiti fond v podporo češki vedi, ki jih je plemeniti mož še pred vojno deloma ustanovil ter po vojni tako podprl, da snajajo sedaj več kakor 12 milijonov kron.

— Boljševiki odpirajo na stežaj vrata germanizaciji. Po poročilih iz Moskve, je uvedla sovjetska učna

Gospodarstvo.

RAZOČARANJE
V SOVJETSKEM SISTEMU.

Gospodarski strokovnjaki raznih evropskih držav so že opetovano naglašali, da vodi sovjetski industrijski sistem, ki temelji na državni, ne pa na privatni lastnini, v stanje, ki ovira ali pa celo docela onemogoča obstoj industrije. Sodobno človeštvo se ravna v svojem delovanju v prvi vrsti po principu osebne koristi, in vsak gospodarski sistem, ki bi ubil ta princip, bi s tem uničil tudi temelje, na katerih stoji produkcija življenjskih potrebščin in njihovo razpečevanje med ljudske mase. Podržavljenje industrijskih podjetij pomeni njihovo birokratiziranje. Ta birokratizacija se kaže v tem, da je takoj pretrgana zveza med motivom osebne koristi in delom in sicer zato, ker morajo biti pri sovjetskem sistemu vsi šefi in uslužbeni industrijskih podjetij državni uradniki, t. j. birokratično, ne pa ekonomsko zainteresirani na razvoju in napredku dotičnega podjetja.

Druga slaba stran birokratizacije industrijskih podjetij je ta, da vodi k pomnožitvi števila administrativnega; torej neproduktivnega osebja. To je neizogibna posledica, kajti v podržavljenih podjetjih je delo vedno manj intenzivno, kakor v privatnih, poleg tega je potreben še kompliciran kontrolni aparat. Da je v držav. sovjetskih podjetjih število neproduktivnega osebja res neprimerno večje, kakor v privatnih, nam dokazujejo statistični podatki, vzetji iz sovjetskega »Vestnika industrije, trgovine in transporta« za mesec maj lanskega leta. Ti podatki nam kažejo, koliko oseb je bilo na vsakih 100 delavcev produktivnih l. 1913 in koliko koncem l. 1922:

	l. 1913	l. 1922
V petrogradskih tvornicah	66	48
V doneckem revirju	20,9	11,4
V moskovskih tekstilnih podjetjih	71,6	60,0

Iz teh števil je jasno razvidno, da se je pod sovjetskim režimom število res produktivnih delavcev znatno skrglo; na ta račun pa se je povečalo število neproduktivnega ali administrativnega osebja. Znižanje števila produktivnih delavcev v petrogradskih tvornicah znaša okrog 27%, v moskovski tekstilni industriji 16%, v doneckem revirju pa celo 45%. V tem bogatem industrijskem kraju se je število neproduktivnih delavcev skoraj podvojilo. Kaj pomeni to za industrijo in kakšne posledice morajo roditi te nezdružljive razmere za narodno gospodarstvo, si je lahko misliti.

Kakšne so posledice zvišanja števila administrativnih delavcev? Ena je ta, da se morajo plače produktivnih delavcev znižati na račun lahkoživcev, ki zavzemajo mesto industrijske birokratije. Z druge strani pa vodi ta pojav k povišanju produkcijskih stroškov, ki podražijo industrijskih izdelkov in celo k hiperprodukciji in gospodarski krizi. Tak sistem povzroča torej večjo dezorganizacijo gospodarskega življenja, kakor takozvani buržuazni sistem. Podržavljen industrijska podjetja imajo tudi večje stroške, kakor privatna. Posledica je, da morajo dražje prodajati svoje izdelke.

Ti podatki dokazujejo, da je komunistični sistem nesprejemljiv, ker ni v skladu s produkcijskim in obsegopodarskim interesi. Komunisti tega dejstva seveda ne priznavajo, ker hočejo tudi na gospodarskem polju uveljaviti demagogijo. To pa je nemogoče, kajti gospodarski principi in kompliciran mehanizem, s katerim operira narodno gospodarstvo, še daleč ni nezavedna masa, ki drvi slepo za svojimi voditelji. V gospodarstvu je treba misliti in računati, tu ne pomagajo nobena gesla, tu so merodajne samo številke.

★ ★ ★

POLOM

»DEUTSCHE BODENBANK«.

Denarni zavod Vsenemec. — Predsednik dr. Gross, bivši predsednik »Schulvereine«. — »Schulvereine« gmotno prizadet.

Kakor smo že poročali, je znana dunajski banka »Deutsche Bodenbank« ustavila svoja plačila. Ta denarni zavod je bil že dalje časa v velikih finančnih neprilikah. Sprva se je mislilo, da bo banka še mogoče rešiti pred polomom. Za sanacijo sta se zavzemali »Osrednja banka nemških hranilnic« in »Bavarska hipotekarna banka« v Monakovem. K temu poskusu so napotili imenovani banki predvsem politični motivi. »Deutsche Bodenbank« je bila namreč denarni zavod Vsenemec in Hackenkreuzlerjev. Njeno finančno stanje pa je tako obupno, da je vsaka sanacija izključena. Zato se je tudi posretil poskus imenovanih bank. Polom je posledica špekulacije proti franku. Zanimivo je, da je predsednik te banke dunajski vseučiliški prof. dr. Gustav Gross, bivši predsednik avstrijskega parlamenta in bivši predsednik nemškega »Schulvereine«. Banka je bila ustanovljena leta 1918. v namenu, da podpira nemško nacionalno gibanje. Zato je tudi v zvezi s vsem, kar se je zgodilo v Nemci vprizorili proti francoskemu franku. Ta akcija pa se je, kakor že znano, ponesrečila in je potegnila za seboj v prepad tudi »Deutsche Bodenbank«.

Polom bo imel velike posledice, ker je bila banka udeležena pri raznih industrijskih podjetjih. Imel pa bo seveda svoj vpliv tudi na vsenemško stranko, kateri odpadejo vsa sredstva podpore, ki jih je ta banka dajala Vsenemcem, gmotno prizadet pa bo tudi nemški »Schulvereine«.

★ ★ ★

—g Novosadska blagovna borza 15. maja. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica baška, 69-70 kg, 2% defektna, 315—325, koruza baška prompt, dupl. kasa 235—280, moka baška »0.« 480. Tendence, nadalje mlačna. Promet 63 vag., od tega 55 vag. koruze.

—g Tedenski živalski sejem v Zagrebu. Zagreb 16. maja. Sejem je bil zelo živahen. Živine je bilo malo prignane. Cene so bile razmeroma čvrste. Telet je bilo dovolj, za izvoz v Italijo se je kupovalo zlasti junice. Za kg žive je notirala rogata živina: voli II. 15—14,55, III. 11,50—13, krave 10,50—14,50, junice 12,50—15,50, teleta 12,50—15, svinje sremeske pitane 20—24, mršave 17—18, prašiči do enega leta 18—24,50, nad enim letom 17—18. Konjski sejem je bil zelo živahen. Kupci so bili večinoma Italijani. Plačevalo se je za težke tovarne 12—12,500, za lahke tovarne 9500—10.000. Za navadne kmečke 6—7500, za žrebeta do enega leta 4—5000 Din.

—g Živalski sejem v Mariboru. Zadnji živalski sejem je napravil za enkrat zopet konec padanju cen živin. Povzročili so zopetno podražanje tisti spekulativni izvozniki, med njimi tudi Italijani, ki v gotovih časih sebi v korist sami navijajo cene ter s tem zavajajo kmetno ljudstvo v njegovo škodo. To pot so izvozniki iz navijanjem cen pričeli na zadnjem sejmu v Ptuj, od koder se je vest o podražanju živine seveda takoj raznesla po celotno okolje. Tako smo že naprej vedeli, da bo ta sejem za izvozno živino zopet poskočil v cen. Nastopno podajamo cene tega in v oklepajih zadnjega sejma: debeli volji kg žive teže 12,75—13,25 (12—13), poldebili volji 12—12,50 (11,25—12) plemenski volji 10—11,25, bikli za klanje 9,50—12,50 (7,50—12) klavne krave debele 10,50—12, plemenske krave 8—10 (9—10), krave za klobasarije 7,25—8,50 (7—8,50), molzne krave 9—11,50, breje krave 9—11,50, mlada živina 14 (9—12,50). Mesne cene: volovsko meso I. vrste 25—27, II. vrste 22—24 meso bikov, krav, telic 19—21 (19), teletje meso I. vrste 21—26 (26) svinjsko meso sveže 30—35 (30—40). Prignalo se je: 14 konjev, 11 bikov, 391 volov, 21 telet in 1 koza, skupaj 609 komadov. Prodalo se je okrog 180 komadov.

—g Zanatijsko-industrijska izložba u Sarajevu. Kako je več objavljeno održaće se ta izložba od 27. juna do 6. jula o. g. u Sarajevu. Sudeći po koncepciji i pripravnosti ta će izložba — smeštena u prostorijama Pravosudne palače — u svakom pogledu daleko nadmašiti onu prvu iz god 1921. koja je takodjer imala veliki uspeh. Već na prvu vijest o priredbi izložbe javilo se mnogo izlagača Saveza Zanatijskih Udruga, koji aranžira izložbu uz saradnju sarajevskih privrednih institucija. Ovih dana je objavljena izložba velikim prigodnim plakatom, koji je izradio sarajevski slikar Mazalić. Ovogodišnja izložba ima tim veće značenje što vremenski pada sa velikim Sokolskim sletom, koji će se u Vidovdanu o. g. održati u Sarajevu, pa će tim povodom doći ogroman broj interesenata iz cjele kraljevine pa i iz inozemstva. Njegovo Velicanstvo kralj Aleksander blagovolišao je primiti pokroviteljstvo nad ovom izložbom, koja ima da pokaže privrednu snagu Bosne i Hercegovine, a uz to da sve merodavne faktore upozori, od kolike je važnosti daljnji privredni razvoj ove naše prirodno bogate pokrajine, koja bi uz razumljivanje i potporu svih pozvanih krugova mogla postati ekonomski stup naše države. Kako će vjerovatno kraljevski par doći na Sokolski slet to će visoki gosti posjetiti i izložbu, pa će već i zbog toga međusobnom takmičenju sve grane industrije i zanata nastojati, da pruže što pregledniju i savršeniju sliku stanja našeg produktivnog rada domaćih, industrijskih, zanatijskih i umjetničkih proizvođača. Sva državna industrijska preduzeća sudjelovace na izložbi, a poseban je odio rezervisan za naše umjetnike, slikare i kipare. Isto će tako škole u koliko se bave specijalnim stručnim radovima izložiti radove svojih djaka, a napose će biti odlič za šegrbe radove, da se vide rezultati odgoja radnog naraštaja. Sva obavještenja o izložbi mogu se dobiti u kancelariji Saveza Zanatijskih Udruga, Sarajevo, Jelića ulica 28/II. Telefon int. broj 68.

—g Dobava elektrotehničkoga materijala. Direkcija državnih železnica v Ljubljani raspisuje ofertalno licitacijo za dobavo raznega elektrotehničkoga materijala. Pogoji se nahajajo na vpogled pri ekonomskem oddeljenju Direkcije državnih železnica v Ljubljani (Gospodarska cesta, nasproti Velesejmu) vsak delavni dan od 10. do 12. do 20. maja.

—g Oficijsko zastopstvo ljubljanskega velesejma za Češko-poljsko je prevelo čl. jugoslov. narodnogospodarsko združenje v Pragi. Vlada češ. republike je zgradila na ljubljanskem velesejmu že leta 1921. za čl. razstavljavne tvrdke svoj lastni reprezentativni paviljon. Leta 1922. je bilo čl. razstavljavcev 65. Pričakovati je tudi letos obine čl. udeležbe.

Turistika in sport.

DRUGI OLIMPIJSKI BOJ.

Včeraj se je vršil drugi olimpijski rugby-match na stadionu v Colombesu pred 6.000 gledalci. Izid ni bil nepričakovan, Zedinjene države ameriške so porazile Romunijo s 37:0.

Nekaj minut pred četrto uro so nastopili Romuni v belih oblekah. Fanfare 23. kolonjskega pešpolka zabobnelo romunsko himno. Nato sledijo Američani, tudi vsi beli, a že malo umazani, kar je občinstvo takoj opazilo, in tu zadoni »The Star Spangled Banner«, ameriška narodna himna. Trideset igralcev si stoji na trati vojaško nasproti, medtem ko se je občinstvo dvignilo in poslušalo stoji — moški odkriti — godbo. Slika je zares veličastna.

Tudi o tej drugi igri ni dosti poročati, izid pove pravzaprav vse. Atletično zidani Američani so daleko nadkrilili lahke Romune. Igrali so mestoma očividno nepravilno, tako da jih je celo občinstvo izžvižgalo. Prvi polčas se je končal z 18:0.

V začetku drugega polčasa je neki Američan tako sunil Romuna, da ga je sodnik izključil od igre. Dva Američana sta nato odnesla v nogo zadetega Romuna v oblačilnico.

Romuni so bili splošno prelahki in kljub dobri igri so jih Američani dobesedno nalomali, ne da bi jim mogli očitati, da so igrali brutalno. Američani nimajo dosti pojma, kako se pravilno igra rugby, napaka sledi napad. Priznati se jim pa mora, da tekačo zelo naglo in sledijo izborni. Če je pri napadu eden izgrešil žogo, je že pridiral drugi, jo pobral in nadaljeval napad.

Francosko športno časopisje je mnenja, da bo prihodnjo nedeljo Francija premagala Ameriko, čeprav bo imela precej težko stališče.

★ ★ ★

— PLANINC V VEDNOST! V nedeljo dne 18. t. m. bosta odprta spodnja koča na Golici ter Kadilnikova koča vrh Golice. Ker je zadnja radi hude zime veliko trpela, bo oskrbovanje le po možnosti. Koči bosta preskrbljeni z dobro hrano in pijačo ter s prekrasnimi fotografskimi razglednicami. — Pisarna Osrednjega odbora.

— Jugoslavija-Uruguay. Tekma Jugoslavija-Uruguay se vrši 26. maja v stadionu Colombes pri Parizu. Tekmi bo prisostvoval tudi kralj Aleksander in baje tudi predsednik Millerand.

Berlin: Cardiff City : Tennis Borussia 2:0.

Nürnberg: Bolton Wanderers : F. C. Nürnberg 4:0 (1:0). Tekmi je prisostvovalo 18.000 gledalcev.

Hamburg: Altona in Eintracht komb.: Woolwich Arsenal 2:2.

Westham United : F. C. Mannheim 4:0.

— Ilirija v Sarajevu. Ljubljanska Ilirija gostuje o Binkošti v Sarajevu, kjer odigra dve tekmi proti sarajevskemu prvaku Saku.

— Smrt bokserja. Znani avstralski bokser Georges Mendles (peresna teža) je podlegel poškodbam trdega knock-out udarca.

— Haška ilirija. V nedeljo 18. t. m. gostuje v Ljubljani nogometni team Hrv. akademskega športnega kluba iz Zagreba. Nastop Haška, utemeljitelja jugoslov. sporta, je za nas vedno prvovrstni sportni dogodek in bo sigurno tudi tokrat izval puzornost in privabil na sportni prostor ilirije mnogobrojno publiko. Hašk, ki je največji in najsolidnejši splošnošportni klub v državi, zavzema tudi v nogometnem sportu vodilno pozicijo. V Zagrebu je momentano izven dvoma najmočnejše moštvo, v Olimpijski team postavi šestorico svojih igralcev. Brez konkurence je njegov obrambni trio Fridrich - Vrbanič - Dasović ter leva stran forwarda Plazzeriano - Vinek. Ker se je odhod Olimp. teama v Pariz nepričakovano nekoliko zakasnil, je Haško omogočeno nastopiti proti Iliriji s kompletnim I. moštvom. — Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini J. Gorec v soboto in nedeljo. Tekma se prične ob pol 16. uri in se vrši ob vsakem vremenu.

Društvene vesti.

— Kluba Primork občni zbor se je vršil v ponedeljek dne 12. maja v damski sobi kavarne »Emona«. Občni zbor je otvorila točno 1/17. g. predsednica dr. Baltičeva s pozdravnim nagovorom, v kojem se je zahvalila članicam za številno udeležbo, nakar je prešla na dnevni red. Sledili sta poročili tajnice g. Olge Zajec in blaginjske g. Milke Guštin. Dato so sledile volitve, na predlog gospe Baltičeve je bila gospa dr. Gregorinova izvoljena za osirom njenih zaslug za ubožno primor. dijašt., ki mu je druga mati, za častno predsednico. V odbor so bile izvoljene sledeče gospe: predsed. g. Maša Gromova, odbornice: gg. Baltič, Ema Dorčič, Milka Guštin, M. Gostiša, Lojzka Lisec, Lab. A. Leber, Ida Mašera, Jožica Novak, Vida Novak, Negovetič, Olga Puc, Pirjevec, Zofija Stigar, Santele, Draga Volavšek, Olga Zajec, Milena Žerjav. Poverjenice g. Copic in g. Šijanec.

— O izobrazbi naroda bo predaval vseučiliški prof. dr. Karel Oswald v soboto, 17. tm. ob 6. pop. v damski dvorani kavarne Emona. Na čim večjo udeležbo nujno vabi Kolo jugosl. sester.

— Mladi posestniki ljubljanski in eko. liški se ponovno vabijo na občni zbor v nedeljo, dne 18. maja 1924 ob 9. dopoldne v veliko dvorano hotela Union. Isti dan popoldne se vrši v restavracijskih prostorih hotela Union občni zbor delegatov Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo. Odbor.

— Kolo jugoslov. sester vabi na predavanje, ki bo v soboto 17. t. m. popoldne ob 6. v damski dvorani kavarne Emona. Predaval bo vseučiliški prof. dr. Karel Oswald o izobrazbi naroda. Nadejamo se, da bo občinstvo, zlasti žensktvo, odzove z velikim številom.

Najnovejša poročila.

Davidević dobi mandat za poslovno vlado?

— Beograd, 16. maja. (Izv. Ob 12.15.)

Danes zjutraj je bil v parlamentu sestanek Ljube Davidovića z zastopniki opozicijskega bloka. Na tem sestanku so dolgo računali razmerje parlamentarnih sil nacionalnega in opozicijskega bloka, ki bi nastalo ob otvoritvi prihodnje seje narodne skupščine. Po računih opozicijskega razpolaga blok s 130 glasovi proti 120, oziroma 127 koalicijske vlade. Po tem računu so opozicijski poslanci prepričani, da bi na prihodnji seji blok prodrl z dnevnim redom, oziroma - verifikacijo Radičevićovih ostalih mandatov. S tem računom parlamentarnih sil je odšel ob 11. dopoldne Ljuba Davidović na dvor, kjer ga je Nj. Vel. kralj takoj sprejel v avdijenci. Avdijenca ta moment še traja.

Pred dvorom se je zbralo veliko število novinarjev in tudi ostalega prebivalstva, ki nestrpno čaka na izid Davidovićeve avdijence. Opozicija je prepričana, da poveri Nj. Vel. kralj Ljubi Davidoviću sestavo parlamentarne poslovne vlade.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Ljuba Davidović je zapustil dvor ob 12.30. Velikanske množice prebivalstva so se zbrale pred dvorom in pred predsedstvom vlade. Nekateri stoje po dve uri in čakajo na vest, kdo dobi mandat za sestavo vlade. V Beogradu je zavladala prava nervoznost in nestrpnost. Ljuba Davidovića so takoj obkolili novinarji, ki jim je lakonično dejal: »Nema... nema... nema... ništa! Iz teh besedi sklepajo, da Davidović v tem momentu še ni prejel mandata za sestavo vlade. Nadaljni popoldanski dogodki bodo odločilni.

ODGODITEV KRALJEVEGA POSETA V PARIZ.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Vaš dopisnik je danes opoldne posetil pomočnika zunanjega ministra Panto Gavrilovića, ki mu je izjavil, da je poset Nj. Vel. kralja v Parizu odgojen do rešitve ministrske krize.

ODHOD SLOVENSKIH TEHNIKOV IZ TRSTA.

— Trst, 16. maja. (Izv.) Z brzovlakom ob 10.50 so se odpeljali dijaki ekskurzionisti ljubljanske tehnične fakultete po 4dnevnom bivanju v Trstu v Ljubljano, kamor prispo danes ob 16.45 popoldne. Poslovili so se od njih v ime jugoslovenskega konzulata konzul Stepanović in podkonzul Smiljančič, v velikem številu tržaški akademiki, člani ferijalnega akademskega društva »Balkan« kakor tudi množične vilne narodne dame, ki so odhajajoče goste v slovo obdarovale s cvetličami. Ko se je vlak začel pomikati, je po kolodvorski dvorani zoriol krepki: »Zdravo!« Ti klici so orili, ko je bil vlak že daleč izven kolodvora. Pominiti je treba, da so tokrat varnostne oblasti postopale zelo korektno in obzirno. Oblasti so odredile vse primerno, da ni bilo nikjer na postaji opazati kakšnega varnostnega organa, kar je napravilo na obeh straneh pri gostih in pri

občinstvu najboljši vtis. Izrečno iskreno zadovoljstvo so izražali odhajajoči tehniki nad sprejemom v vseh industrijskih in drugih podjetjih, kjer so imeli priliko mnogo videti na korist svojih študij.

POVRATEK DR. NINČIČA V BEOGRAD.

— Beograd, 16. maja. (Izv.) Danes opoldne so opazili, da sta bila istočasno kakor Ljuba Davidović na dvoru zunanji minister dr. M. Ninčić in poslanik Z. Balugdžić. Nekateri govorijo, da je bila skupna konferenca z Davidovičem, kako rešiti krizo. Dr. Ninčić sam je izjavil, da je bil v avdijenci v to svrhu, da je poročal Nj. Vel. kralju o rezultatih sestanka na Bledu. Dr. Ninčić se je povrnil v Beograd danes dopoldne ob 9.30 z zagrebškim brzovlakom.

PRIČETEK GRADNJE PREDELSKE ŽELEZNICE.

— Videm, 16. maja. (Izv.) V poučenih krogih zatrjujejo, da se prične v kratkem graditi predelska železnica in sicer ne v nje gorskem delu, marveč najpreje na ravnini. S to železnico bo zvezan Trbiž s Trstom. Od Trsta bo šla proga tik ob obali tako, da ne bo imela take strmine, kakor sedanja železniska proga Trst - Bivio - Gorica. Redipugla bo po tej železnici zvezana s Krminom. Prične se graditi tudi proga Čedad-Kred-Trbiž. Proga od Udina do Humna bo elektrificirana. Veliki pomen te proge tiči v tem, da bo tvorila za severno Italijo pravo hrbenico in da se bo na nje koncentriral ves promet, ki gre sedaj iz Trsta na sever čez Jugoslavijo.

Borzna poročila.

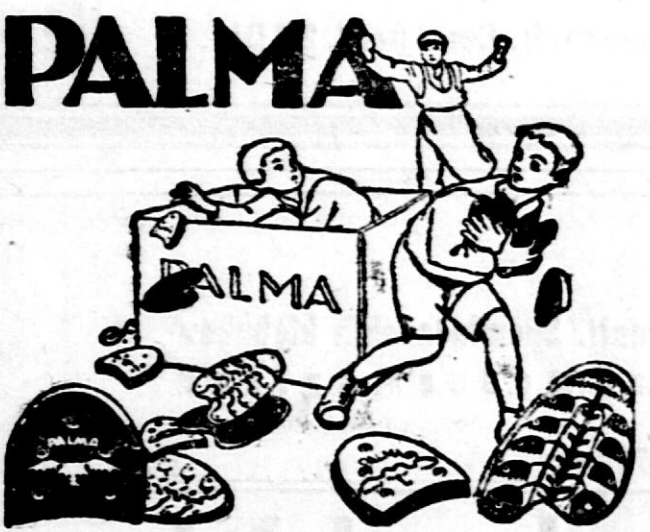
ZAGREBSKA BORZA.

Dne 16. maja. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 14.3525—14.4525, Pariz 4.65—4.70, London 352.80—353.80, Dunaj 0.1136—0.1156, Trst 358.80—361.80, Praga 237.80—240.80, Newyork 80.50—81.50. Valute: dolar 79.75—80.75, lira 355.50—358.50.

Efektii: 7% invest. posojilo 1921 65.50 do 68.50; 2 1/2% drž. renta za ratnu štetu 139 do 140; Ljubljanska kreditna 235,—; Centralna banka 39—42; Hrv. eskomptna banka 134—135; Kreditna banka, Zagreb 132—135; Hipotekarna banka 68—69; Jugobanka 120 do 121; Prastedionja 915—975; Slavenska banka 120,—; Eksploatacija 125—175; Drava d. d. Osijek 380; Sečera 1135—1150; Isis d. d. 60—62; Nihag 100—110; Gutman 850 do 900; Slavski 450; Slavonija 109—110; Strojne tovarne 150,—; Trboveljska 600 do 605; Union, paromlin 700—750; Vevče 165,—.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 16. maja. Današnja borza: Beograd 6.95 srednji tečaj, Pariz 16.60 denar, Newyork 5.64 denar, London 24.64 blago, Pariz 32.60 blago, Milan 25.03 sr. tečaj, Berlin 1.32 sr. tečaj, Amsterdam 211,— sr. tečaj, Dunaj 0.00796 sr. tečaj. — Trst, 16. maja. Predborza. Beograd 27.65—27.75, London 98.20—98.35, Pariz 130.50—131.25, Newyork 22.45—22.55, Curih 398—400, Dunaj 0.0317—0.0319, Praga 66—66.25. — Dunaj, 15. maja. Devize: Beograd 871—875, London 310.500—311.500, Milan 3164—3176, Newyork 70.935—71.185, Pariz 4242—4258, Praga 2091—2103, Curih 12.575—12.625. Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 868—874, češka krona 2077—2093, lira 3160—3180.

kavčuk pete in kavčuk podplate
nosi deca in odrasli, ker so site
trpežne, poceni in prijetne za nositi

Drobiž.

— Duhovniki, ki hodijo po žarečem kamenju. Na otoku Haiti je ohranjena čudovita ceremonija, katero izvajajo prebrisani duhovniki, da bi zagotovili ljudstvu dobro žetev. Duhovnik mora iti večkrat z bosimi nogami čez naloženo kamenje, pod katerim je že dolgo časa gorelo in mora biti silno vroče. Štiri ure kurijo pod kamenjem, in ko se kamenje vidi žareče, nastopi duhovnik s cvetočo vejico v roki pot preko žarečega kamenja. Pri tem poje neko sagonetno pesem, ki naj bi ga varovala pred gorečimi kamni. Vso stvar so podrobneje preiskali radovedneži in dognali so, da so kamni, katere se porabi za to ceremonijo, iz takozvanega bazalta, ki zelo slabo sprejema vročino in jo tudi slabo daje vodi. Ugotovilo se je, da ostane tak kamen, ki je na eni strani videti silno žareč, na drugi strani precej mrzel, in ker zna duhovnik razločevati kamenje, ki je vroče in si ne ožge preveč svojih nog, kar pa lahko varno prebivalstvo sprejema s velik čudež.

Poizvedbe.

— Zgubila se je temno modra kratka kostumska jopica od Dunajske ceste po Slomškovi ulici do Metelkove ulice. Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi v upravi »Slov. Naroda«.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Originalna Jazz-Band

PLESI
RAZNE ATRAKCIJE

Odhodne postaje:
»Hotel Evropa«
(avtomobilski postaja)
»Opatija« Pred kavarno
»Principe Umberto«
Prvi odhod ob 11-30 uri
predpoldne.

Cercle des Etrangers-Zamet-Monte-Carlo

Prihod z Reke in Opatije v Jugoslavijo s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure. — Vožnja traja 15 minut.

Dvorane se odpirajo vsaki dan ob 11 uri dopoldne.
Prvi odhod ob 11-30 uri predpoldne.
Cena za odhod in vrnitev Lit. 5.—

Amerikanski Bar

PRVOVRSTNA
RESTAVRACIJA

Oves

in la. bačko moko
3378
Kregar & Co.
Ljubljana, Sv. Petra c. 24.

Dražbeni oklic.

Yliša na Bledu II št. 86 s 5 sobami, kuhinja, klet, sadni vrt, pripravna za obrt, trgovino ali letovišče, blizu kolodvora in jezera, se bo prodala na dražbi dne 18. t. m. na licu mesta ob 3. popoldne. Izključna cena 62.000 Din. — Pojasnila daje Ivan Pretnar, čevljar, Vižmarje, St. Vid nad Ljubljano. 3224

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbe, čipke, vezanino, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

'Erika'

najboljši in najprimernejši pisalni stroj za potovanje.

THE REX CO, LJUBLJANA,

Telefon 268. GRADISCE 10. Telefon 268.

Opalografi v vseh velikostih in opalografične potrebščine vedno v zalogi.

Eleganten gospod v najlepši dobi, iz dobre družine, imovit, bivši posestnik elegantne kavarnice, naskajajo se sedaj v severnem inozemstvu, želi znanja z damo iz slične družbe v svrhu skupnega delovanja v kakem podjetju, kakor ga je že izvajal in sicer v kakem večjem svetovnem letovišču. — Dopis pod »Harmonija-2397« na Annonc. Exped. Rastelger, Graz I. 3385

Rudarje

izvežbane in izkušene, neglede na to, ali so ožjenjeni ali ne, išče rudarske podjetje na Hrvaškem. Prosto stanovanje, konzum urejen. Pismene ponudbe pod šifro »RUDAR Za-2189« na oglasni zavod Zagreb, Gunduličeva ulica 11.

Pisemski papir

priporoča
Narodna knjigarna.

Se vedno 10 do 20 % popusta
A. Sinkovec nasl.
K. SOSS, Ljubljana
Mestni trg št. 19.

Službe

Kontoristinja,

večja poleg nemščine tudi francoščine, se sprejme. — Ponudbe na: E. Malhappe, Ljubljana, Krekov trg 10. 3376

Provizorskega potnika,

vpeljanega pri industrijah — išče tiskalnika A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg 10. 3375

Prodajalka

galanterijske ali mešane stroke, samo z večletnimi prvovrstnimi spričevali — se išče. — Pismene ponudbe pod »Dobra moč 3391« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Službo za stalno

išče v Ljubljani izobražen moški, 31 let star, trezen in delaven, dober računan ter večš poploma slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. — Ponudbe pod »Pošten/3390« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Prodaj

Vrtni stole prodaja najceneje — Rožman & Komp., Ljubljana, Mirje 4. 3051

Dva konja,

en par težkih dobrih konj, naprodaj. — R. Smielowski, Rimska cesta št. 2. 3301

Železna posteljnica za otroka,

bela in dobro ohranjena, se prodaja. — Naslov ponudbe uprava »Slovenskega Naroda«. 3388

Motorno kolo

»Neckarsulm«, 2 1/2 HP, izvrstno, prodam ali za menjam za kakršnokoli blago. — Naslov ponudbe uprava »Slovenskega Naroda«. 3387

Jedilnica

iz trdega lesa, staronemški slog (oreh), bela mehka spalnica in različno se vsled odpotovanja cenno prodaja. — Naslov ponudbe uprava »Slovenskega Naroda«. 3383

Gostilničarji pozor!

Vsled selitve trgovine razprodajam po najnižjih cenah prvovrstna ljutomerska in haloška vina let. 1921, 1922 in 1923 od 56 litrov naprej. — Gjurro Valjak, Maribor, Mlinška ulica 2. 3295

Kurim

Kupi se čoln za štiri osebe ter močan ročni voziček na štirih kolesih. — Ponudbe pod »Čoln/3364« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Gostilničarjem in restavratorem

se priporoča za nakup papirnih servijetov trdka M. Tičar, Ljubljana. 3331

Dopisovani

Ženitna ponudba.

V svrhu ženitve si želim znanja z gospodino ali mlado vdovo s premoženjem. Sem 26 let star, trgovsko naobražen in posestnik v Nemški Avstriji. — Resne ponudbe pod »Srečni maj 3356« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Pozor!

Plavalasa — temnooka želita znanja z dvema gospodoma vselega značaja, ne pod 20 let. — Ponudbe pod »Metka in Katica/3384« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Neremičnine

Kupi se parcela, ozir. mala, tudi stara hiša v mestu ali bližini. — Ponudbe pod »Dom/3386« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Ceno prodam enonadstropno hišo

v ljubljanski okolici. — Ponudbe pod »Selitev 3349« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Malo posestvo

na Gorenjskem, eno uro od železnice, obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja in hleva, 16 mernih kov posejano, košnja za tri živine ter po dogovoru gozda od 2 do 30 orarlov — naprodaj. — Ponudbe, ozir. vprašanja pod »Industrijski kraj 3286« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Stanovanj

Sobo išče gospod.

Ponudbe pod »1. junij 3382« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Stanovanje

dveh sob, event. sobe s kuhinjo — išče mirna stranka za takoj ali pozneje proti nagradi. — Ponudbe pod »Nagrada 3366« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Razno

Ratluk

(PATENT) in zajamčeno pristni med »Čebelarstva društva« ima v zalogi slaščičarna H. Treo, Selesburgova ulica, Ljubljana. 3335

Na domačo hrano

se sprejme v bližini pošte nekaj gospodov. — Naslov ponudbe uprava »Slovenskega Naroda«. 3365

Ivan Magdič,

krojač, Ljubljana, Gledališka ulica 7 — se priporoča za idočo sezono. 3236

Pletenine

vseh vrst in prediskarija ročnih del, najmodernejši vzorci Cene nizke — L. Turk, Pred Skofijo 1, I. nadstropje (v prejšnjem posloju Kreditne banke). 938

Družabnik

s kapitalom od 100.000 Din naprej se sprejme v zelo dobičkanosno trgovino brez konkurence na deželi na zelo prometni točki, kjer se lahko trgujemo z vsem mešanim blagom in deželnimi pridelki na debelo. Družabnik je lahko pri delu aktiven ali pa ne. — Le na takojšnje in resne ponudbe s takojšnjim razpoložljivim kapitalom se ozira pod »Zlata gruda/3361« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Koverte

priporoča

Narodna tiskarna

lesna trgovina

na najboljšem trgu Vojvodine ob Tisi išče kapitalno močnega kompanjona ali združenje z gozdno industrijo in parno žago. Interesenti naj se obrnejo na oglasni zavod Schmolka, Novi Sad, Futoški put 2. 3362

Ravnokar došli:

Specijalni zemljevidi 1:75.000 vse Gorenjske oziroma vse Slovenije

Priporoča

Narodna knjigarna, Prešernova u. 7.

podružnico

na Marijinem trgu št. 2, nasproti frančiškanske cerkve, kjer bom imel vedno na zalogi iste izdelke, kakor v svoji pekarni na Gosposvetki cesti št. 7.

Priporočam se za obilen obisk ter zagotavljam v naprej točno in solidno postrežbo.

VILJEM BIZJAK, parna pekarna Ljubljana Gosposvetska cesta 7. 3368

Cenjenemu občinstvu vljudno sporočam, da sem otvoril

podružnico

na Marijinem trgu št. 2, nasproti frančiškanske cerkve, kjer bom imel vedno na zalogi iste izdelke, kakor v svoji pekarni na Gosposvetki cesti št. 7.

Priporočam se za obilen obisk ter zagotavljam v naprej točno in solidno postrežbo.

VILJEM BIZJAK, parna pekarna Ljubljana Gosposvetska cesta 7. 3368

MERAKL

boje, masila, lakove, štuk, emalje, kistove i garantovano čisti firmis najboljše kakovosti tudi

Medić - Zankl

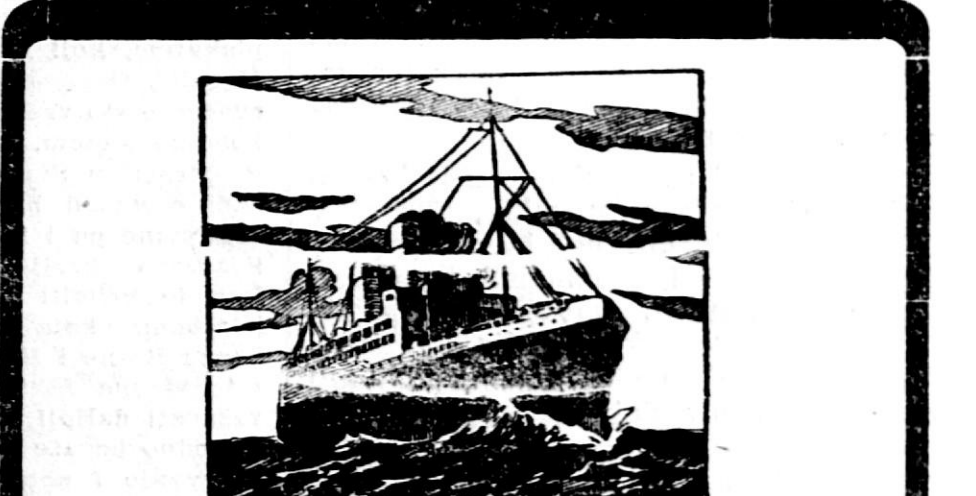
družba z omejeno zavezo

MARIBOR LJUBLJANA NOVI SAD

podružnica centrala skladišče

TVORNICE:

LJUBLJANA - MEDVODE

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška pošta parobrodna linija — Generalno zastopstvo za kraljevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. št. 17. 2855

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaulo. —

Održava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.

Kabina tretjega razreda z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagorjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —

Veliki Bečerek, Kralja Aleksandra ulica 4.

Brzojavni naslov za gori navedena podzastopstva »Royalmailpac«.

Za Beano, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruziji.

Brzojavni naslov: »Prometna banka«.

Dopisovanje v vseh jezikih.

3368

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopu).